

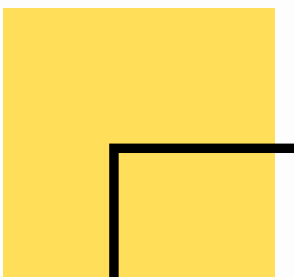

#paraskoulu -paketti

Meidän koulu on #paraskoulu!-projekti
2019-2020

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	3	Välitunnit ja viihtyvyys	35
Tausta	4	PROOvälkä-välituntitoiminnan malli/ Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry	36
Osallistaminen	12	Pihasuunnittelun työpaja/ Designmuseo	37
Ryhmähaastattelut	13	Vaihtoehtovälkä	38
Työpajat oppilaille	14	Hiljaiset välituntitilat	39
Välituntipiste	15	Tilasuunnittelun työpaja/ MAIN Interiors Oy	40
Dialogikeskustelu	16	Taukomahdollisuudet, istuimet ja sohvot	41
Purkkiäänestys	17	Yhteisöllisyys	42
Nykytilanteen seuranta ja havainnointi	18	Positiivisuusviikko	43
Palautelaatikko	19	Aamupuuro	44
Tiedottaminen, Ideapaperi	20	Valokuvauspiste	45
Oppilaskunnan toiminnan vuosikello	21	Opetushenkilöstön hyväntekeväisyysbuffetti	46
Ruokailu	22	Aloita oppitunti positiivisesti ja vuorovaikutteisesti	47
Mitä mieltä ruokailusta ollaan? - palautepisteet	23	Oppilaiden Kehukuponki ja Mikä tuo sinulle iloa-lappu	48
Käytöstavat draaman keinoin, ”Risto Ruokailija”	24	Hyvän näkyväksi tekeminen, ilmoitustaulu	49
Pelisäännöt	25	#paraskoulu-videosarja	50
Ruokailun pelisäännöt julisteiksi - työpaja	26	Etäkoulu	51
Rauhoittuminen - värityskuvat	27	Lopuksi	52
Äänenkäyttö - desibelikello	28	Kiitos	54
Tilajärjestelyt ja viihtyvyys	29		
Ruokalalle nimi	30		
Hyvinvointi	31		
Tunne- ja vuorovaikutustaidot-koulutus/ Mind Faculty, Ruusa Hentilä	32		
Hyvinvointitunnit/ Dialogi Luotola, Mari Luotola	33		
Hyvinvointi koulutus opetushenkilöstölle	34		
ja sidosryhmille/ Dialogi Luotola, Mari Luotola			

JOHDANTO

Meidän koulu on #paraskoulu! on seudullinen kehittämisprojekti, jossa olivat mukana Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä. Projekti toteutettiin kevästä 2019–2020 syksyyn, yhteistyössä viiden pilottikoulun kanssa. Rahoittajana toimi Opetushallitus.

Projekti toteutettiin työparityöskentelynä, joka osoittautui toimivaksi tavaksi. Työskentely mahdollisti roolien jakamista, ajatusten vaihtoa, pohtimista yhdessä sekä laaja-alaisuutta. Yksin malleja ja toimintaa kouluilla olisi ollut haastavampi toteuttaa. Projektin taloudesta huolehti osa-aikainen projektipäällikkö.

Tavoitteenamme oli pilottikoulujen ja oppilaiden vahvuuksien tunnistaminen ja vahvistaminen. Pyrimme yhteistyöllä koulujen ja erilaisten verkostojen kanssa edistämään kouluhyvinvointia ja -motivaatiota sekä vahvistamaan yhteisöllisyyttä kokeilukulttuurin keinoin. Oppilaat olivat keskeisiä toimijoita ja toiminta järjestettiin heidän ja koulun tarpeista lähtien.

Kouluissa kehitettävät teemat nousivat yhteisen työskentelyn kautta ja koulut itse päättivät, mitä haluavat lähteä työstämään. Kehittämistyössä oli myös tärkeää pysähtyminen arjen keskelle ja löytää tavoite, jota lähdetään kehittämään. Projektissa kehittämistyötä tehtiin erilaisten kokeilujen kautta, joita arvioitiin, jatkokehitettiin ja mallinnettiin koulujen arjen tarpeisiin sopiviksi.

Tästä paketista löydät ideoita mm. osallistamiseen, ruokailuun, välituntitoimintaan ja yhteisöllisyyteen. Emme suoraan ideoineet oppitunneille uutta toimintaa tai sisältöjä, vaikka osaa kokeiluista voisi hyvin soveltaen hyödyntää myös oppituntityöskentelyyn. Toiminta-aikamme koululla olivat välitunnit, aamunavaushetket, oppilaskunnan hallituksen kokousajat sekä toisinaan oppitunneista työpajoihin tai toimintoihin lainatut tunnit.

Lukemaasi #paraskoulu-pakettiin on koottu oppilaiden, opetushenkilöstön ja sidosryhmien kanssa tehtyjä kokeiluja sekä niistä syntyneitä malleja. Kannustamme soveltamaan ja löytämään teidän koululenne parhaat tavat olla #paraskoulu!

TAUSTA

Päijät-Hämeen sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen on toiminut alueella vuodesta 2006. Sivistyspalveluiden seudullisella yhteistyöllä Päijät-Hämeen kuntien palveluja parannetaan ja kehitetään. Yhteistyön lähtökohtana on ensisijaisesti alueen asukkaille kohdentuvien julkisten sivistyspalveluiden laadun ja tuottavuuden kehittäminen kuntatoimijoiden yhteistyöllä. Keskeistä on hyvien toimintakäytäntöjen jakaminen, alueen toimintaympäristön muutosten tunnistaminen, lainsäädännön muutosten toteuttaminen yhdessä sekä maakunnallisen arviointipalautteen hyödyntäminen.

Pilottikoulujen kehittämispolkuja

Pilottikouluiksi oli valittu hyvin erilaisia kouluja. Mukana oli pieniä alakouluja ja isoja ylä- ja yhtenäiskouluja. Meidät ottivat positiivisesti vastaan pilottikouluiksi valitut:

Kärkölän yhtenäiskoulu

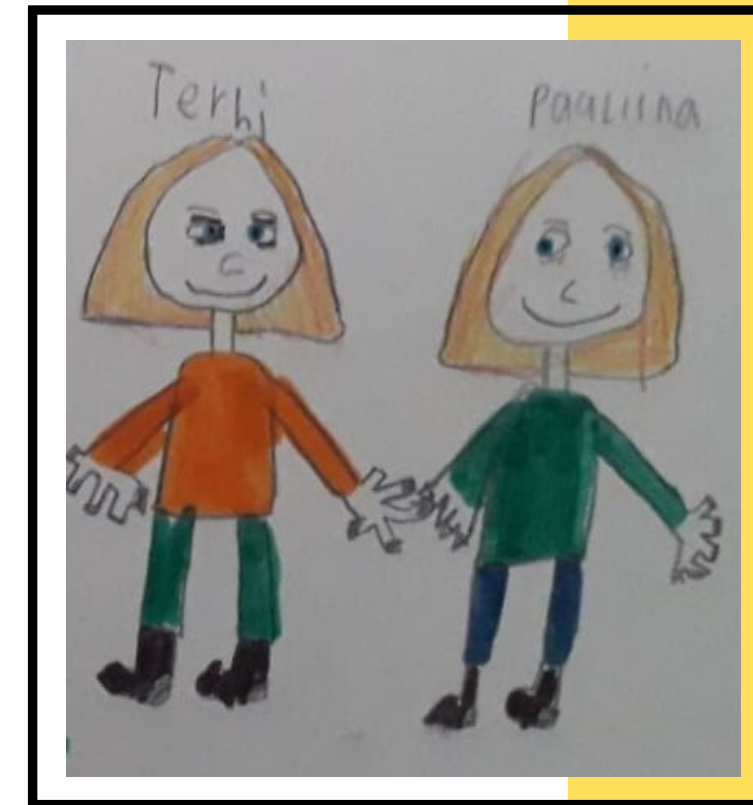
Länsi-Asikkalan koulu

Lyseonmäen koulu, Heinola

Salpakankaan koulu, Hollola

Tönnön koulu, Orimattila

Seuraavana esittelemme pilottikoulujen erilaisia kehittämispolkuja visualisointien avulla.

1.-6.-luokat

Meidän koulu on
#paraskoulu! -projekti

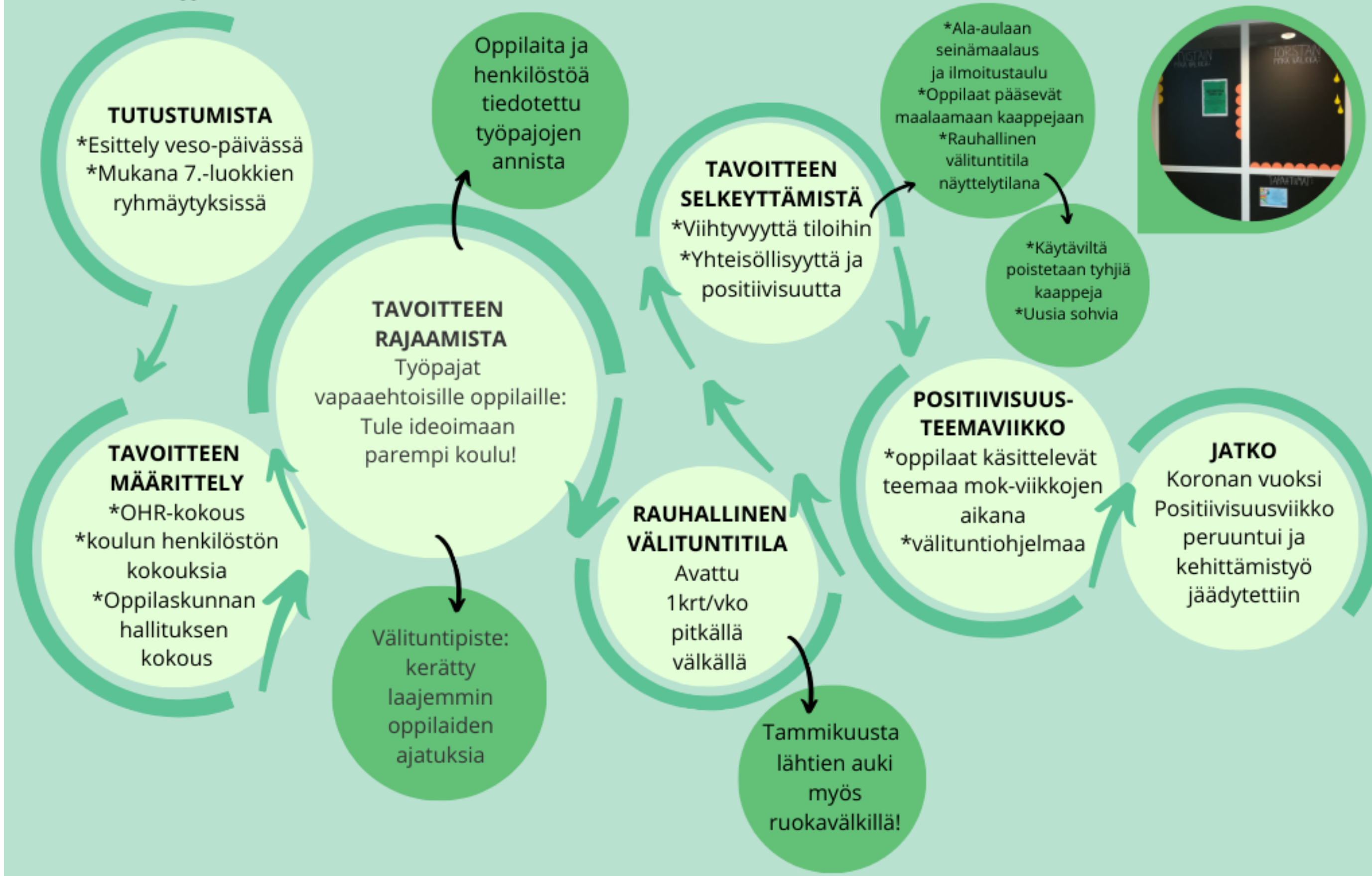
2019 elokuu syyskuu lokakuu marraskuu joulukuu 2020 tammikuu helmikuu maaliskuu huhtikuu toukokuu

7.-9.-luokat

Meidän koulu on #paraskoulu! -projekti

2019 elokuu syyskuu lokakuu marraskuu joulukuu 2020 tammikuu helmikuu maaliskuu huhtikuu toukokuu

5.-luokat

Meidän koulu on
#paraskoulu! -projekti

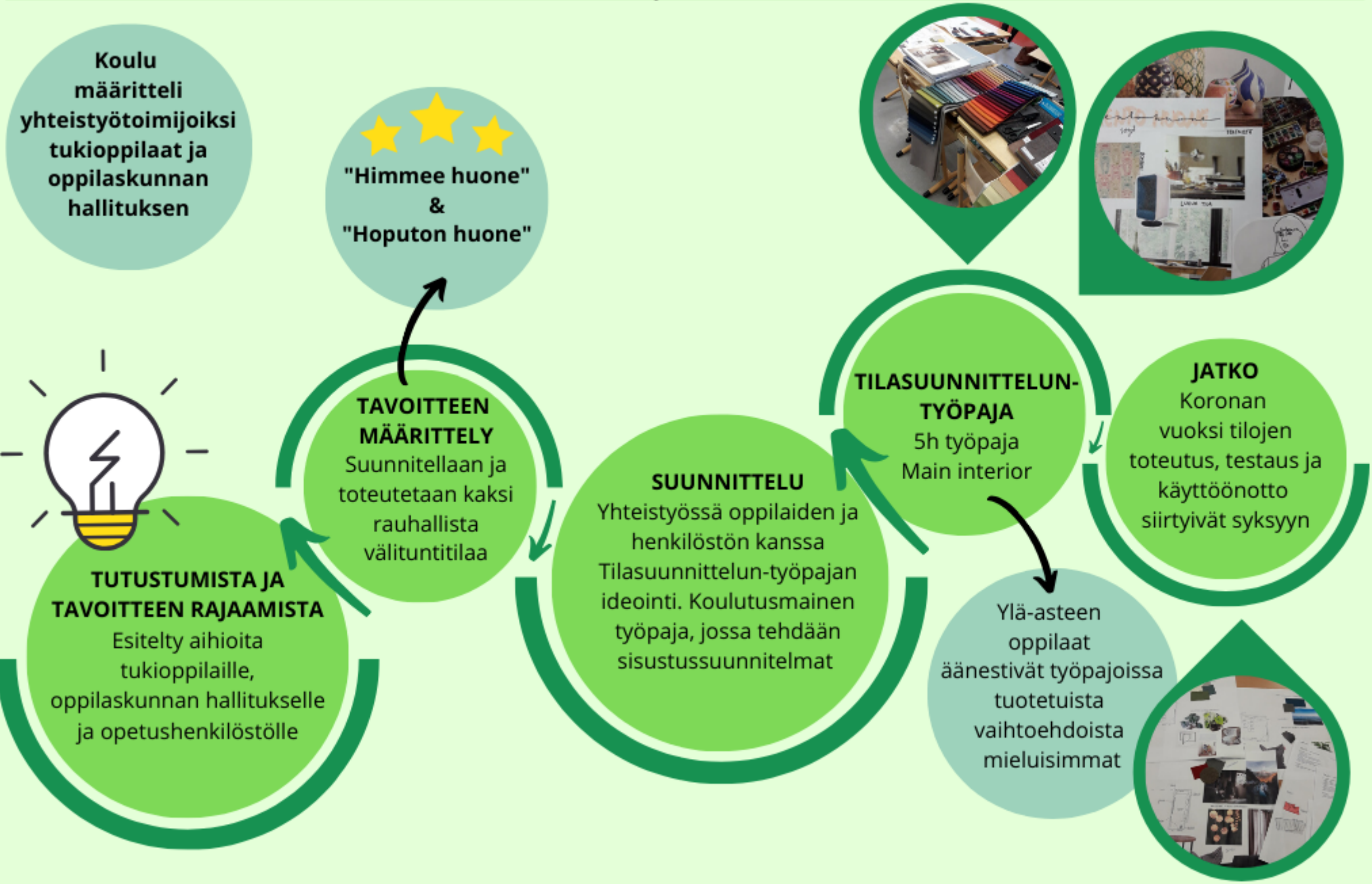
2019 elokuu syyskuu lokakuu marraskuu joulukuu 2020 tammikuu helmikuu maaliskuu huhtikuu toukokuu

7.-9.-luokat

Meidän koulu on
#paraskoulu! -projekti

2019 elokuu syyskuu lokakuu marraskuu joulukuu 2020 tammikuu helmikuu maaliskuu huhtikuu toukokuu

5.-9.-luokat

Meidän koulu on #paraskoulu! -projekti

2019 elokuu syyskuu lokakuu marraskuu joulukuu 2020 tammikuu helmikuu maaliskuu huhtikuu toukokuu

1.-6.-luokat

Meidän koulu on
#paraskoulu! -projekti

2019 elokuu syyskuu lokakuu marraskuu joulukuu 2020 tammikuu helmikuu maaliskuu huhtikuu toukokuu

TAUSTA

Yhteistyötoimijat

Projekti toteutettiin yhteistyössä koulujen henkilöstön ja olemassa olevien sidosryhmien kanssa. Eri kuntien kouluissa yhteistyötä tehdään vaihtelevien kumppanien kanssa. Isoon ja tärkeään rooliin useassa koulussa nousivat koulunuorisotyöntekijät tai nuorisotyöntekijät. Heillä oli valmiutta, halua ja näkemystä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä sekä innokkuutta toimintakulttuurin kehittämiseen.

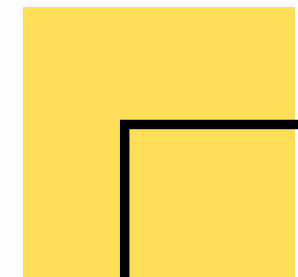
Yhteistyötä projektissa tehtiin myös opetus-, oppilashuolto-, ruokapalveluiden- ja järjestöjen henkilöstön kanssa. Yhteistyötoimijoilla oli monia rooleja; he olivat mukana koulun tavoitteiden kirkastamisessa, osallistamisessa, tiedottamisessa, toimintojen kehittämisessä, ideoinnissa ja toteutuksissa. He myös aika-ajoin arvioivat ja antoivat palautetta.

Projektin toimintoja mallinnettiin myös ulkopuolisten kouluttajien kanssa ja näin saatiin monipuolista osaamista koulujen kehittämisen tueksi. Suunnittelimme kokonaisuudet kouluttajien kanssa yhteistyössä ja annoimme tilaa kokeilujen kautta syntyvälle lopputulokselle. Kouluttajien materiaalit löydät #paraskoulu-paketin liitteistä.

Kiihdyttämö/OPH

Olimme mukana Opetushallituksen Kokeilukeskuksen Kiihdyttämössä. #Paraskoulu -kiihdyttämön tavoitteena oli tukea projektien vauhtiin pääsyä, suunnan löytämistä ja nopeaa oppimista kokeilevan kehittämisen menetelmillä. Kiihdyttämössä haastettiin pienin askelin ja erikokoisin kokeiluin saavuttamaan toimintakulttuurin muutosta kohti ketterämpää ja oppivampaa yhteisöä. Kiihdyttämön toiminta sijoittui aikavälille syyskuu 2019 - huhtikuu 2020.

Kiihdyttämö-työskentely tarjosi asiantuntijoiden sparrausta, ongelmiin ja haasteisiin rakastumista, vertaistukea muilta #paraskoulu-projekteilta sekä onnistumisia ja vahvistusta omalle tekemiselle!

OSALLISTAMINEN

Huomasimme projektityössä nopeasti, että oppilailla on valtavasti ajatuksia, ideoita ja halua olla mukana koulunsa kehittämisessä! HavaitSIMME myös, että koulut ovat hyvin eri vaiheessa oppilaiden osallistamisessa: toisissa kouluissa se on luonnollinen osa kouluarkea, kun taas toisissa kouluissa vasta pohditaan sen moninaisia mahdollisuuksia.

Projektissa oppilaat haluttiin mukaan kaikkeen tekemiseen: suunnitteluun ja ideointiin, toteutuksiin ja arviointiin. Teimme erilaisia kokeiluja, joilla saimme oppilailta tietoa ja uusia ideoita sekä kokemusta toimintatavan toimivuudesta. Kokeilujen kautta tulimme myös oppilaille tutuksi, toimimme kouluarkeen toivottua piristystä sekä esimerkkillämme rohkaisimme myös koulun henkilökuntaa osallistamisen kokeiluihin.

Kokeilujen kautta kuulumme oppilaiden kokemuspuhetta ja pääsimme lähemmäksi heidän todellista kouluarkeaan. Nämä kokemukset auttoivat määrittelemään projektin koulukohtaisia tavoitteita sekä tekemään toimintasuunnitelman.

Osallistamisen mahdollisuuksia on valtavasti ja pienillä kokeiluilla voi aloittaa! Toivottavasti esimerkkimme rohkaisevat kokeilemaan, heittäytymään, käyttämään omaa persoonaa ja omia vahvuuksia sekä oppimaan oppilaiden kanssa, mikä toimii juuri teidän koulussanne!

Pohdittavaksi:

- Hyödynnetäänkö oppilaiden valtavaa potentiaalia?
- Onko oppilailla kanavia kertoa ajatuksiaan ja ideoita?
- Onko kanavia monipuolisesti? Ja onko erilaisille oppilaille erilaisia tapoja osallistua?
- Huomioidaanko oppilaiden osallistaminen kehittämisen eri vaiheissa, kuten ideoinnissa ja suunnittelussa, toteutuksessa, valinnoissa, viestinnässä ja arvioinnissa?

OSALLISTAMINEN

Ryhmähaastattelut

Tavoite:

Kuulla oppilaiden ajatuksia omasta koulustaan sekä kerätä heidän ideoitansa kouluarjen kehittämiseksi. Mitä oppilaat ajattelevat koulustaan? Millaisena he näkevät koulunsa? Mitä toiveita heillä on?

Toteutus:

Oppilaiden haastattelut toteutettiin 4-6 hengen ryhmissä. Valitsimme koululta tilan, jossa pystyimme istumaan lattialla ringissä ja rauhoittumaan asian äärelle.

Oppilaat saivat valita valmiista väittämistä kouluaan eniten kuvaavia asioita ja kertoa uusia asioita, joita valmiista lapuista ei löytynyt. Lisäksi oppilailta kysyttiin toiveita: Mitä kouluun toivotaan lisää?

Katsoimme lopuksi yhdessä valmista tuotosta ja pohdimme, kuvaako se kaikkien mielestä omaa koulua. Annoimme oppilaille lopuksi kannustavaa palautetta työskentelystä sekä kysyimme heidän ajatuksiaan työtavasta. Haastattelujen kesto oli noin 20min./ ryhmä.

Mitä tarvitset?

- Pahvia
- Valmiita väittämä -lappuja
- Post it -lappuja ja tussi

Kokeiltu alakoulussa

Vinkit!

- Kokeilu antaa paljon tietoa isolta määrältä oppilaita lyhyessä ajassa
- Helppo toteuttaa
- Oppilaat pitivät työskentelytavasta ja siitä, että heidän ajatuksiaan kuultiin.
- Koonti tuo esiin koulun vahvuuksia ja kehittämiskohteita
- Tämän voi hyvin toteuttaa myös koulun sidosryhmän toimija esim. koulunuorisotyöntekijä tai koulun harjoittelija!
- Koonti kannattaa käydä yhdessä koko koulun henkilöstön kanssa läpi
- Koontin terveiset voi esitellä vanhempainillassa

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Työpajat oppilaille

Tavoite

Kuulla oppilaiden ajatuksia ja ideoita koulun kehittämiseen.

Toteutus

Suunnittelimme ja rajasimme asiat, joista halusimme keskustella oppilaiden kanssa. Halusimme kuulla:

- Millaisena he kokevat koulunsa?
- Mitä ajatuksia heillä on alustavasti suunnitelmissa oleviin kehittämisideoihin?
- Mitä ihan uusia toiveita heillä on?

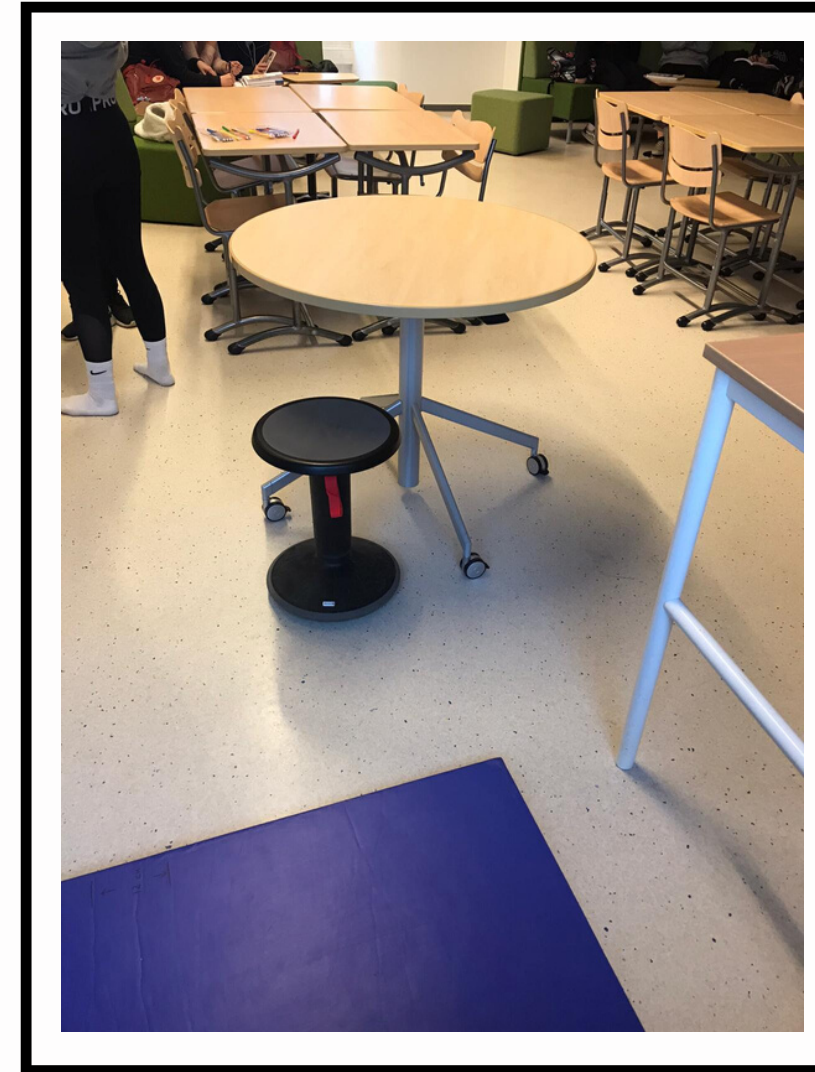
Työpajoja järjestettiin kaksi ja niitä markkinoitiin julistein koulun käytävillä, Wilma -viestillä sekä aamunavauskuulutuksella. Vapaaehtoiset oppilaat saivat kouluajalla osallistua työpajaan ja osallistujat palkittiin pienellä välipalalla.

Työpajoissa oppilaat jaettiin pieniin ryhmiin n. 4-6 hlöä. Jokaisessa ryhmässä oli oma vetäjänsä, kahdessa vetäjinä toimivat projektikoordinaattorit ja yhdessä koulun nuorisotyöntekijä. Keskustelua käytiin yhden oppitunnin ajan ennakkoon suunniteltujen teemojen ja kysymysten pohjalta. Keskustelujen jälkeen koottiin ja teemoiteltiin oppilaiden esiin nostamat asiat ja toiveet.

Mitä tarvitset?

- Julisteita, joilla tiedotetaan työpajoista ja niiden tarkoituksesta. Tiedotuksen apuna esim. kuulutuksia, opettajien tekemää markkinointia ja Wilma-viesti.
- Jokin houkutin, jolla oppilaita saa rohkaistua mukaan esim. pieni välipalatarjoilu toimii hyvin.

Kokeiltu yläkoulussa

Vinkit!

- Sovittele työpajat aikataulullisesti kouluarkeen, jotta oppilaat voivat osallistua niihin kouluajalla.
- Kerro oppilaille, mihin saatua tietoa tullaan hyödyntämään ja mitä työtapaa työpajoissa käytetään.
- Suunnittele jo etukäteen, miten pajoista esiin nousevia asioita edistetään ja miten niistä tiedotetaan koulussa.
- Keskustelun vetäjiä kannattaa olla useampi, pyydä koulun sidosryhmän toimijoita avuksi!

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Kokeiltu yläkoulussa

Välituntipiste

Tavoite

Kuulla oppilaiden ajatuksia omasta koulustaan sekä kerätä ideoita kouluarjen kehittämiseksi.

Toteutus

Kuulutimme välituntipisteestä keskusradiossa! Kasasimme välitunneille ulos pisteen, jossa oppilaat saivat post it -lapuilla vastata esillä olleisiin kysymyksiin:

- Mitä muuttaisit?
- Mikä on parasta?

Lisäksi pisteellä oli houkuttimena pieni kisa. Kisassa oli ajanotto ja oppilaan piti arvata mahdollisimman lähelle kymmentä sekuntia. Lähimmäksi arvanneet palkittiin herkuin.

Mitä tarvitset?

- Fläppejä
- Post it -lappuja
- Tusseja
- Pöydän & muuta rekvisiittaa teeman mukaan
- Kisailua varten tarvikkeet ja palkinnot

Vinkit!

- Mieti pisteelle näkyvä paikka koululta
- Mieti, mihin asiaan toivot oppilailta ajatuksia
- Mieti, miten keräät tiedot oppilailta: kirjoittavatko oppilaat ajatuksia post it-lapuille vai kirjoitatko itse muistiinpanoja keskusteluista.
- Riittävästi opetushenkilöstöä tai sidosryhmän toimijoita pisteelle ja oppilaita avuksi esim. kisailun toteutukseen
- Nopea, helppo ja kiva tapa kerätä oppilaiden ajatuksia!

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Dialogikeskustelu

Tavoite

Kuulla oppilaita ja lisätä ymmärrystä heidän koulukokemuksistaan.

Toteutus

Järjestimme kaksi dialogikeskustelua 5.-9.-luokkalaisille käyttämällä Sitran kehittämää Erätauko menetelmää. Keskustelujen teemat valittiin oppilaiden ja koulun opetushenkilöstön esiin nostamista ajankohtaisista asioista.

Dialogikeskusteluihin vapaaehtoiset oppilaat saivat osallistua kouluajalla. Teimme koulun käytäville julisteita ja pidimme oppilaille kaksi välitunti-infoa, joissa kerroimme keskusteluista. Tärkeä yhteistyötoimija oli koulunuorisotyöntekijä, joka mainosti koululla liikkeessaan tilaisuuksia ja kannusti oppilaita osallistumaan. Eri luokka-asteilta löytyi vapaaehtoisia kumpaankin yhden oppitunnin kestävään keskusteluun.

Keskustelut tapahtuivat ohjatusti ringissä Erätauko -pelisääntöjen mukaan. Oppilaat saivat keskustella aiheesta pareittain ja koko ryhmän kesken. Pelisääntöjä noudatettiin hyvin ja keskusteluissa nousi hienosti esiin oppilaiden omia kokemuksia. Menetelmän mukaisesti keskustelussa oli kirjuri, jonka muistiinpanojen pohjalta tehtiin lopuksi koonti keskustelussa esiin nousseista asioista.

Sitran sivuilta voi tutustua lisää Erätauko -menetelmään ja materiaaleihin: www.sitra.fi/eratauko

Kokeiltu yläkoulussa

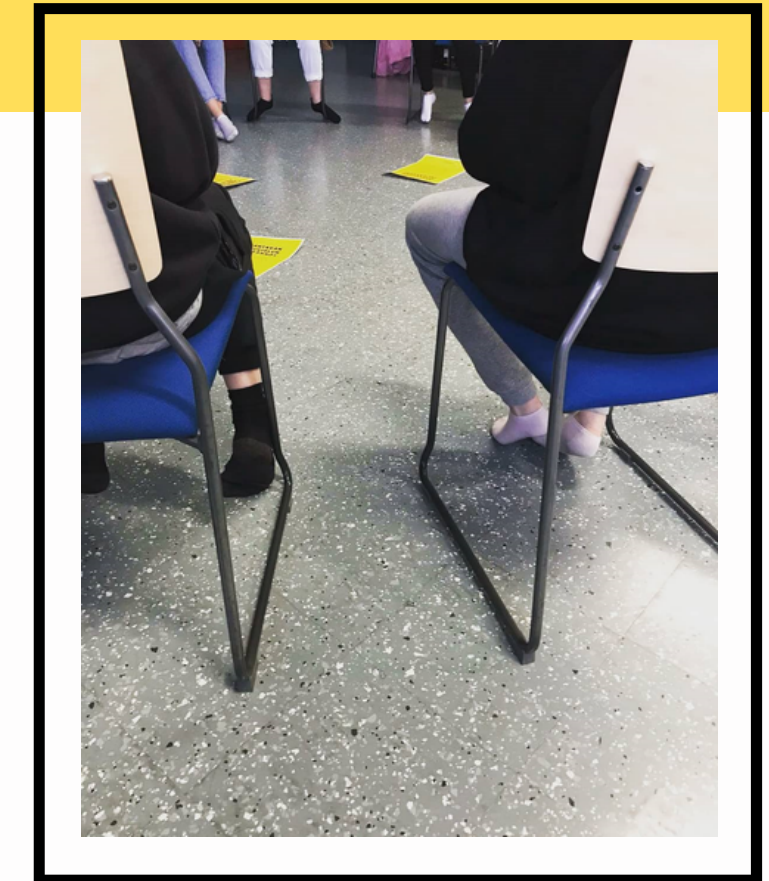
Mitä tarvitset?

- Sitran Erätauko dialogikeskustelun menetelmään tutustumista
- Keskustelun vetäjä ja kirjuri
- Keskustelun kutsut: julisteita, infoja, Wilma-viesti jne.
- Halutessasi pientä välipalatarjoilua tilaisuuteen

Vinkit!

- Toimiva menetelmä, joka mahdollistaa oppilaiden tasavertaisen kuulemisen ja kokemuspuheen.
- Voi vaatia paljon oppilaiden kannustusta ja rohkaisua mukaan. Välipalatarjoilu voi toimia palkkiona oppilaille.
- Oppilailla on paljon arvokkaita kokemuksia. Kannattaa varata kouluarjessa aikaa rauhalliselle keskustelulle, jossa oppilaita kuullaan ja samalla opitaan dialogin pelisääntöjä.
- Valitkaa mukava ja mahdollisimman neutraali paikka, johon saa aseteltua keskustelijoiden tuolit ringiin.

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Purkkiäänestys

Tavoite

Saada oppilaiden mielipide haluttuun asiaan.

Toteutus

Käytimme purkkiäänestystä useamman kerran projektin aikana, kun halusimme kuulla oppilaiden mielipiteitä eri asioihin.

Purkkiäänestyksessä käytimme teemaan sopivia materiaaleja esim. ruokailuun liittyvissä äänestyksissä oppilaat saivat kertoa mielipiteensä laittamalla pastan lasipurkkiin.

Purkkiäänestys toimi hyvin esimerkiksi silloin, kun oli muutama vaihtoehto, joista oppilaat saivat äänestää mieluisimman. Äänestyksen jälkeen lopputulos laskettiin ja siitä tiedotettiin oppilaille.

Mitä tarvitset?

- Purkkeja, laatikoita, rasioita
- Helmiä, nappeja, kiviä, pastoja, huopapalloja
- Äänestysohje/ kysymys purkkien viereen

Kokeiltu alakoulussa

Vinkit!

- Muotoile kysymys tai väittämä selkeästi
- Helppo toteuttaa isommallekin oppilasryhmälle
- Oppilaat näkevät koko ajan äänestystilanteen etenemisen
- Toimii parhaiten, kun on selkeät äänestysvaihtoehdot

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Kokeiltu alakoulussa

Nykytilanteen seuranta ja havainnointi

Tavoite

Saada kuva ruokailun nykytilanteesta ja kehittämistä vaativista asioista.

Toteutus

Listasimme etukäteen ruokailuun liittyviä asioita ja teemoja, joihin havainnoinnin kautta etsimme tietoa.

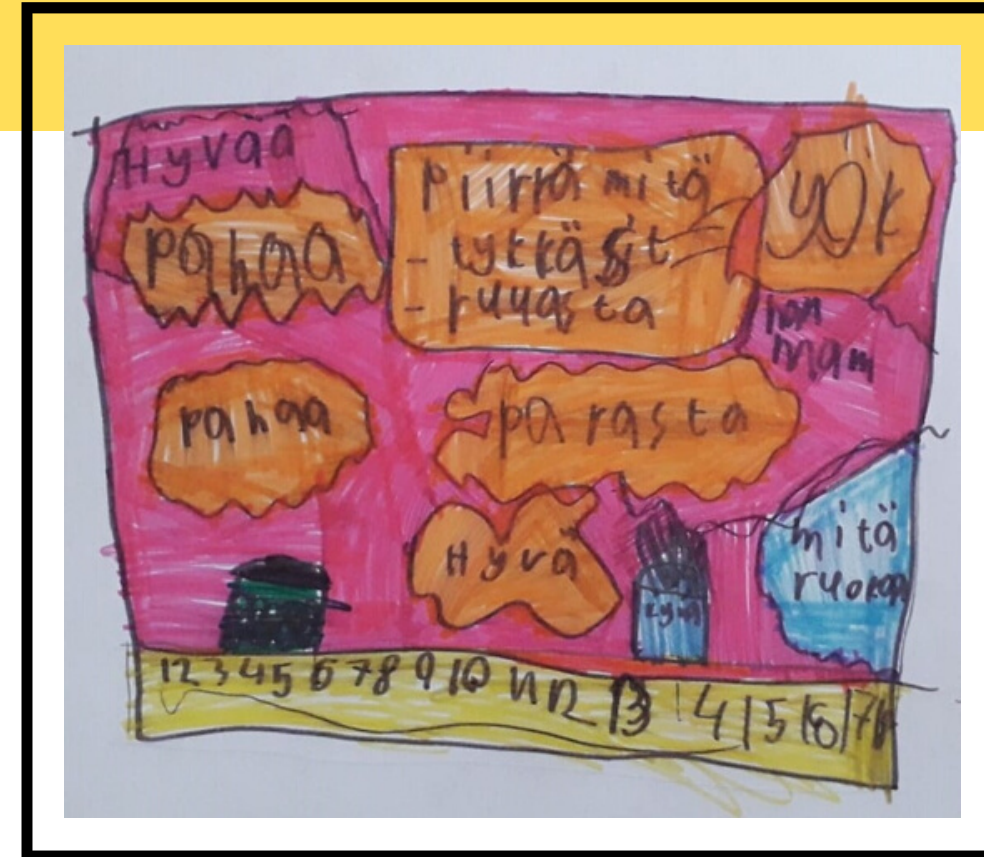
Olimme yhden päivän ajan mukana ruokailussa ja keskityimme seuraamaan näkemäämme ja kuulemaamme. Teimme havaintojemme pohjalta tarkkoja muistiinpanoja.

Havainnointi toi esiin kehitettäviä asioita, jotka voivat jäädä arjessa huomaamatta ja joita voi lähteä usein melko pienilläkin muutoksilla kehittämään.

Muistiinpanot käytiin koulun henkilöstön kanssa läpi ja niiden pohjalta jatkettiin kouluruokailun kehittämistä.

Mitä tarvitset?

- Riittävästi aikaa seurata ja havainnoida kehittämistä kaipaavaa asiaa/tilannetta koulussa
- Muistiinpanovälineet

Vinkit!

- Voiko havainnoitsija olla koulun sidosryhmän toimija tai vaikkapa opiskelija? Näkeekö hieman ulkopuolisempi henkilö asiat eri tavalla?
- Pientenkin huomioiden ja kehittämiskohteiden ylös kirjaaminen on tärkeää, sillä niiden muuttamiseen on helpompi tarttua ja näin voi saada näkyvää muutosta aikaan nopeastikin.
- Helppo toteuttaa ja tuo paljon konkreettista tietoa havainnoitavasta asiasta

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Palautelaatikko

Tavoite

Luoda oppilaille kanava tuoda omia ajatuksia, ideoita ja toiveita esiin.

Toteutus

Koulussa oli toive saada esiin oppilaiden ajatuksia, ideoita ja toiveita. Oppilaskunnan hallitus ideoi, suunnitteli ja toteutti koulun aulaan palautelaatikon. Laatikolle keksittiin nimi ja sen viereen suunniteltiin myös juliste, jossa kerrottiin, mikä on palautelaatikon tarkoitus. Lisäksi oppilaskunnan hallituksesta kaksi oppilasta ensin kirjoitti ja sitten toteutti koko koulun kuulutuksen, jossa he kertoivat kaikille palautelaatikosta.

Palautelaatikkoon alkoi heti tulla paljon oppilaiden ideoita ja toiveita. Saadut palautteet teemoiteltiin ja niistä keskusteltiin oppilaskunnan hallituksen kanssa. Koulun henkilökunta kävi palautteita läpi ja valitsi niistä asioita, joita koulussa lähdetään edistämään.

Mitä tarvitset?

- Oppilaiden kanssa ideoiden ja toteuttaen palautelaatikko
- Ohjejuliste palautelaatikon viereen
- Paperilappuja ja kyniä palautteiden kirjoittamiseen
- Tiedotusta palautelaatikosta ja sen käytöstä esim. kuulutus, aamunavaus

Kokeiltu alakoulussa

Vinkit!

- Pohdi, mikä on teidän kouluunne sopiva tapa saada oppilaiden ajatuksia ja ideoita esiin: sähköinen alusta, erilaiset kyselyt, välituntipisteet, palautelaatikko.
- Tee selkeä suunnitelma, miten saadut palautteet käydään läpi ja miten niitä edistetään: Kuinka usein palautelaatikosta saadut palautteet käydään läpi? Ketkä valitsevat kehittämiskohteet? Miten kehittämiskohteita edistetään?
- Tee näkyväksi kehittämistyö: Voisiko palautelaatikon vieressä olla taulu, jossa näkyy otsikoiden alla ”työnalla olevat” ja ”toteutetut” asiat?
- Pieniin, helposti toteutettaviin toiveisiin kannattaa koulun henkilökunnan tarttua nopeasti ja tehdä näkyväksi, että oppilaiden toiveita kuullaan.

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Kokeiltu alakoulussa

Tiedottaminen, Ideapaperi

Tavoite

Vahvistaa ja yhtenäistää tiedotusta sekä antaa työvälineitä oppilaskunnan hallituksen toimintaan.

Toteutus

Oppilaskunnan hallituksen kanssa työskennellessä havaitsimme, että kokouksen tiedotettavat asiat eivät aina kulje sujuvasti tai muuttumattomana muille koulun oppilaille ja henkilöstölle. Tiedotettavien asioiden koontiin kaivattiin uutta menetelmää ja työstimme oppilaiden kanssa ideapaperin tiedotuksen avuksi.

Ideapaperi toimii oppilaan muistilappuna, kun hän kokouksen jälkeen kertoo tiedotettavia asioita luokallensa.

Mitä tarvitset?

- Suunnittele oman vaikuttajaryhmäsi kanssa oma ideapaperi, joka sopii teidän tarpeisiinne.

Vinkit!

- Harjoitelkaa ja kokeilkaa, millainen pohja soveltuu parhaiten!
- Visuaalisesti kivannäköisen pohjan voi laittaa myös luokan seinälle, jolloin asiaan voi palata.

Omat muistiinpanot

OSALLISTAMINEN

Kokeiltu alakoulussa

Oppilaskunnan toiminnan vuosikello

Tavoite

Selkeyttää oppilaskunnan hallituksen tehtäviä ja toiminnansuunnittelua sekä tehdä näkyväksi kouluvuoden tapahtumat.

Toteutus

Kokosimme koulussa vuosittain järjestettäviä tapahtumia ja teemapäiviä sekä oppilaskunnan hallituksen tehtäviä yhteen paperiin. Tavoitteena oli tehdä näkyväksi koulun tapahtumia ja oppilaskunnan hallituksen toimintaa vuoden aikana.

Tavoitteena oli myös helpottaa oppilaskunnan hallituksen ohjaavan opettajan tekemää työtä, kun hän tietää, mitä tehtäviä vuoteen kuuluu. Vuosikello suunniteltiin palvelemaan sekä oppilaita että opetushenkilöstöä.

Mitä tarvitset?

- Kirjaa ylös koulun perinteiset vuosittaiset tapahtumat ja toiminnot sekä oppilaskunnan hallituksen tehtävät
- Etsi teidän koulunne tarkoituksiin sopiva vuosikello -pohja, johon kirjaat asiat.

Meidän koulun vuosi		
	Koulun tapahtumavuosi	Oppilaskunnan hallitus
Elokuu	<ul style="list-style-type: none">* Yleisurheilupäivä* Vanhempainilta* Kalliojärven retki* Tori -päivä	<ul style="list-style-type: none">* Oppilaskunnan toiminnasta tiedottaminen luokissa* Hallituksen edustajien valinta äänestämällä 2xoppilasta/luokka* Ohjaavan opettajan valinta
Syyskuu		<ul style="list-style-type: none">* Hallituksen järjestäytymiskokous* Sihteerin ja puheenjohtajan valinta* Hallituksen tavoitteet, toimintamuodot ja pelisäännöt* Toisiin tutustumista ja ryhmäytymistä
Lokakuu		<ul style="list-style-type: none">* Palautelaatikosta tiedottaminen
Marraskuu		<ul style="list-style-type: none">* Palautteiden läpikäynti ja kehittämiskohteiden valinta
Joulukuu	<ul style="list-style-type: none">* Pikujoulet* Joulujuhla	<ul style="list-style-type: none">* Syksyn työskentelystä kiitokset!
Tammikuu		
Helmikuu	<ul style="list-style-type: none">* Ystävänpäivä* Sanomalehtiviikko* Hiihtoviikko	
Maatiskuu	<ul style="list-style-type: none">* Unicef -kävely	
Huhtikuu	<ul style="list-style-type: none">* MOK* Vappu	
Toukokuu	<ul style="list-style-type: none">* Ympäristön siivouspäivä* Yleisurheilukisat* Katukoris* Opet vs. oppilaat jalkapallo -ottelu* Kevät -tapahtuma	<ul style="list-style-type: none">* Arviointia vuodesta, palkitseminen ja todistusten antaminen

Vinkit!

- Vuosikelloa kannattaa täydentää ja muokata matkan varrella ja muistaa, että oppilaskunnan hallituksen vuodet ovat erilaisia.
- Vuosikello voi olla näkyvillä tilassa, jossa oppilaskunnan hallitus kokoontuu.

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Kaikille mukava kouluruokailu nousi kahdessa koulussa yhdeksi kehittämiskohteeksi. Keskustelimme opetushenkilöstön kanssa ruokailuun liittyvistä haasteista ja toiveista sekä lähdimme oppilaiden kanssa pohtimaan, mitkä kaikki asiat vaikuttavat siihen, onko ruokailu ollut onnistunut.

Ensimmäiset kokeilut antoivat paljon tietoa oppilaiden ruokailuun liittyvistä kokemuksista, nykytilanteesta ja toiveista. Ruokailuun toivottiin lisää viihtyvyyttä, kauniita käytöstapoja, rauhallisuutta ja mieluisia makuja.

Kun nykytilanne oli määritelty ja tavoite selkeä, valitsimme oppilaiden kanssa hyvin käytännönläheisiä kokeiluja ruokailun kehittämiseksi. Hyvä toimintamuoto oli toteuttaa ruokailun teemaviikko, jolloin päästiin kehittämässä nopeasti käyntiin. Tehtyjä kokeiluja arvioitiin yhdessä oppilaiden ja opetushenkilöstön kanssa ja toimivat niistä jäivät käytännöiksi ruokalaan.

Pohdittavaksi:

- Onko ruokailu koulussanne kaikille päivän mukava hetki?
- Onko oppilailta kysytty kokemuksia ja kehittämisideoita ruokailusta? Onko oppilaille kanavia antaa palautetta ruokailusta?
- Onko oppilaiden kanssa tehty ruokailun -pelisäännöt?
- Onko ruokalan viihtyvyyteen panostettu?
- Miten ruokailuhetken asennoidutaan ja saavutetaan?

Kouluruokailu on laaja asia, jonka kehittämiseen voi kuitenkin tarttua hyvinkin pienin muutoksin! Aiheeseen löytyy paljon hyvää valmista materiaalia, kannattaa tutustua mm. Ruokatieto -yhdistykseen, Kouluruoka rokkaa! ja Syö hyvää -hankkeisiin sekä Maistuva koulu-toimintamalliin.

Mitä mieltä ruokailusta ollaan? - palautepisteet

Tavoite

Saada oppilaita palautetta siitä, mitä mieltä he ovat koulunsa ruokailusta? Testata erilaisia palautteenkeruumuotoja.

Toteutus

Kasasimme pisteet ruokalan edustalle, jolloin oppilaiden osallistuminen oli helppoa ja kätevää poistuttaessa ruokailusta. Infosimme pisteistä oppilaita kuulutuksella. Teimme pisteistä mielenkiintoisia käyttämällä rekvisiittaa ja tekemällä materiaaleista värikkäitä ja huomiota herättäviä. Houkuttelimme oppilaita osallistumaan ja rohkaisimme heitä kertomaan oman mielipiteensä. Kivannäköinen piste herätti heti kiinnostusta ja ruokailuun mentäessä oppilaat odottivat, että pääsevät kuulemaan lisää ja osallistumaan!

Mitä tarvitset?

- Mieti väittämiä, jotka sopivat ruokailuun ja joista haluatte kuulla oppilaiden mielipiteen. Muotoile väittämät positiivisiksi, esim. "Oli mukava ruokailu kavereiden kanssa!", "Ruokailussa ei meluttu", "Oli sopivan rauhallista!" tai "Ruoka oli hyvää!" Oppilaat valitsevat mielipiteensä mukaan paikkansa pitävät. Mielipiteen ilmaisuun voi käyttää esim. purkkiäänestystä tai tukkimiehenkirjanpitoa.
- Tee kolme erilaista hymynaamajulistetta. Oppilaat saavat laittaa rastin siihen julisteeseen, joka kuvaa heidän mielestään päivän ruokailua parhaiten.
- Laita iso fläppi seinälle, johon voi jättää avointa palautetta: Kerro ajatuksiasi ruokailusta – Sana on vapaa!

Vinkit!

- Avoin palaute rikastuttaa väittämien ja hymynaamojen kautta saatua tietoa
- Huomioi pienimpien oppilaiden auttaminen kirjoittamisessa
- Kaikissa kolmessa tavassa tulee näkyväksi, mitä mieltä muut ovat, joten tavat ovat avoimia ja voivat sitä kautta herättää keskustelua.

Omat muistiinpanot

Käytöstavat draaman keinoin – ”Risto Ruokailija”

Tavoite

Motivoida ja herätellä oppilaita pohtimaan ruokailuun sopivia käytöstapoja.

Toteutus

Ennen toteutusta havainnoimme yhden päivän ajan koulussa ruokailua ja teimme näkemästämme muistiinpanoja (Ohje, Osallistaminen; Nykytilanteen seuranta ja havainnointi s. 18). Näiden pohjalta suunnittelimme hahmon ”Risto Ruokailija” ja hänelle todellisesta ruokailutilanteesta esimerkkejä. Oppilaat tulivat luokittain ruokalaan seuraamaan Riston esimerkkejä:

- Risto tuli juosten ja mölyten linjastolle!
- Risto keikkui tuolilla ja käänsi tuolin väärinpäin, maisteli ruokaa sormin, pyyhki kädet paitaan
- Risto vaihtoi paikkaa kesken ruokailun
- Risto varasi viereisen paikan ja kielsi tylästi kaveria tulemasta siihen istumaan
- Risto huuteli viereiseen pöytään kovaan ääneen!

Jokaisen esitetyn tilanteen jälkeen keskustelimme ryhmän kanssa:

- Miltä tilanne näytti? Mitä näitte? Mitä tekisit toisin? Miltä tilanne kaverista voi tuntua? Miten ruokailusta saisi kaikille mukavan?

Mitä tarvitset?

- Seuraa oman koulusi ruokailua ja suunnittele sen pohjalta esimerkkitalanteita
- Mieti, kuka voisi esittää tilanteet oppilaille, mikä olisi sopiva roolihahmo ja hänelle sopiva rekvisiitta. Harjoittele tilanteet etukäteen.
- Varaa aikaa n. 20min./ ryhmä

Vinkit!

- Esimerkkitalanteiden purkuun kannattaa varata aikaa, vaikka voi käydä niin, että tilanteista ei heti synny paljoa keskustelua. Tarpeen mukaan kannattaa palata esimerkkitalanteisiin esim. seuraavalla oppitunnilla.
- Tämä harjoitus voi virittää oppilaita esim. yhteisten ruokailun pelisääntöjen tekemiseen!

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Pelisäännöt

Tavoite

Työstää oppilaiden kanssa ruokailuun pelisäännöt: Mitä sääntöjä ruokailussa tulee olla?

Toteutus

Ruokalan edustalla oli isoja fläppejä ja niiden vieressä tehtävänanto oppilaille. Aiheeseen johdattelivat myös fläppien vieressä olevat puhekuplat, joissa oli eri näkökulmia aiheeseen. Kävimme oppilaiden ja koulun henkilöstön kanssa fläppien tarkoituksen ruokailun yhteydessä keskustellen läpi. Oppilaat saivat viikon ajan vapaasti kirjoittaa fläpeille ajatuksiaan ruokailun pelisäännöistä.

Fläppeihin kirjoitetut sisällöt teemoiteltiin ja laskettiin, mitkä aiheet olivat saaneet eniten mainintoja. Oppilaskunnan hallitus työsti eniten mainintoja saaneista teemoista pelisäännöt, joihin haluttiin positiivinen ja kannustava sisältö sekä oppilaiden suuhun sopiva muoto.

Mitä tarvitset?

- Fläppejä
- Tusseja
- Pahvia

Kokeiltu alakoulussa

Vinkit!

- Kannusta oppilaita kirjoittamaan kaikenlaisia teemaan sopivia ajatuksia
- Aika ajoin pelisäännöt on myös hyvä päivittää!
- Huomioi pienimpien oppilaiden auttaminen kirjoittamisessa

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Kokeiltu alakoulussa

Ruokailun pelisäännöt julisteiksi - työpaja

Tavoite

Saada oppilaiden tekemät ruokailun pelisäännöt esille ruokalaan ja työstää ne visuaalisesti toimivaan muotoon.

Toteutus

Oppilaiden tekemät ja oppilaskunnan hallituksen muotoilevat pelisäännöt oli yksittäin liimattu valmiiksi omiin pahvipohjiin (A2). Oppilaat olivat myös etukäteen pohtineet värejä, joita he toivoivat pelisääntö -julisteissa käytettävän.

Oppilaat tulivat työpajaan luokittain ja työtavoissa oli huomioitu eri luokka-asteet. Kertasimme aluksi heidän työstämänsä ruokailun pelisäännöt ja kävimme läpi tulevaa työskentelyä. Pienten oppilaiden kanssa käytimme valmiita ruoka-aiheisia värityskuvia ja sabluunoita. Isommat oppilaat saivat näiden lisäksi piirtää erilaisia ruoka-aiheisia kuvia. Oppilaat saivat yhden oppitunnin ajan väritellä, piirtää ja leikellä kuvia, jotka he lopuksi kiinnittivät esillä oleviin pahveihin haluamaansa paikkaan.

Mitä tarvitset?

- Pahvia ja erilaisia papereita, valitun väriteeman mukaan
- Ruoka-aiheisia värityskuvia ja sabluunoita
- Tusseja ja puuvärejä
- Kaksipuoleista teippiä
- Kehyksiä, jos julisteet halutaan kehystää

Vinkit!

- Oppilaat kannattaa etukäteen osallistaa julisteiden koristelun väriteeman valintaan. Näin julisteista tulee samantyyllisiä.
- Kuvien kiinnitystä nopeuttaa ja helpottaa kaksipuoleinen teippi!
- Julisteiden kehystäminen tuo niihin ryhtiä ja ne säilyvät tyylikkäänä pidempään.
- Valmiita kehyksiä löytyy edullisesti
- Valmiissa julisteissa näkyy eri-ikäisten kädenjälki ja tämä vahvistaa yhteisöllisydentunnetta: projekti oli koko koulun yhteinen juttu!
- Julisteet tuovat väriä ruokalaan ja oppilaat ovat etsineet kuvista omia tuotoksiaan

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Kokeiltu alakoulussa

Rauhoittuminen - värityskuvat

Tavoite

Rauhoittaa oppilaiden saapuminen ruokailuun sekä kohdentaa heidän ajatuksensa kohti rauhallista ja mukavaa ruokailua.

Toteutus

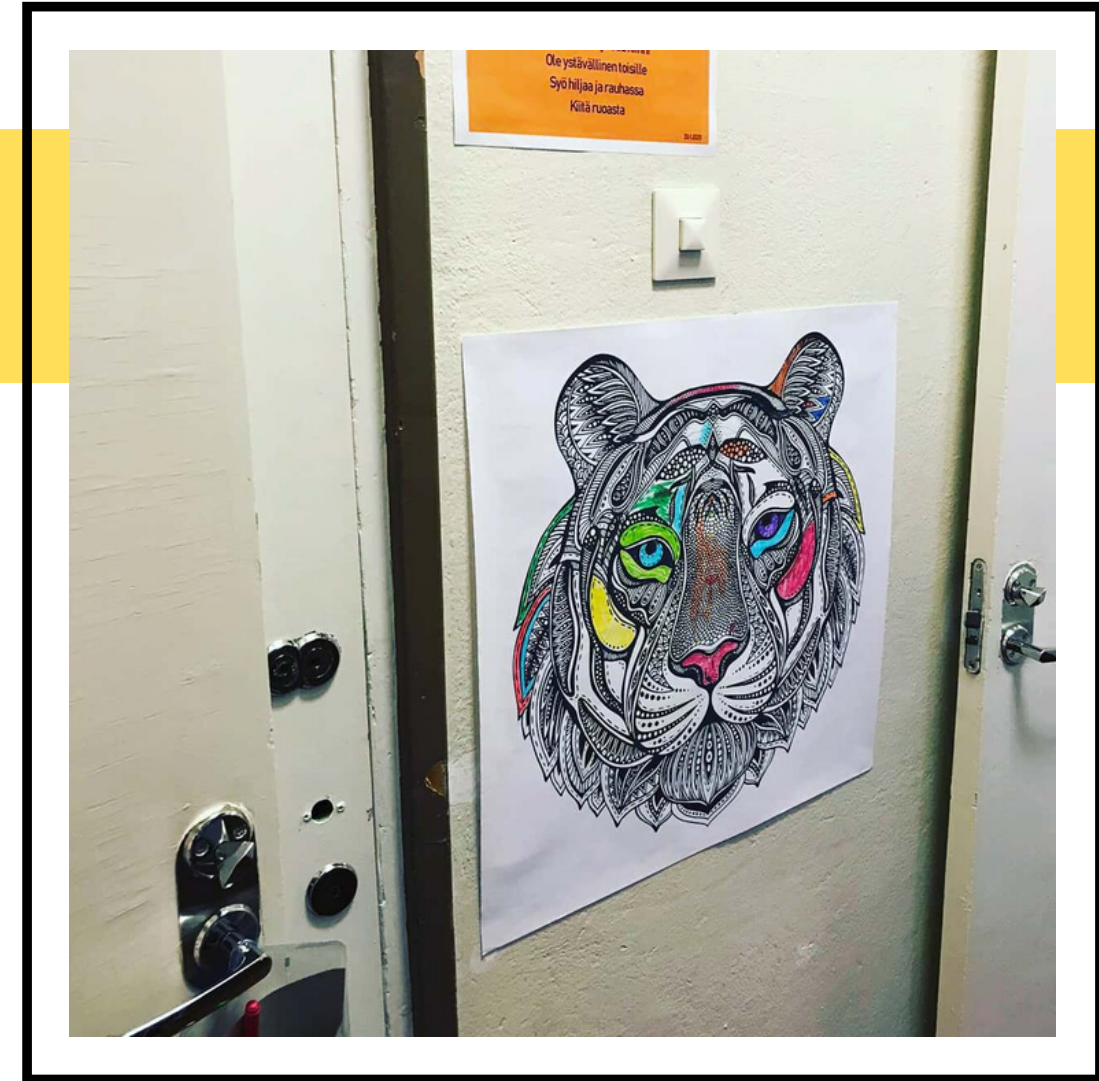
Etsimme netistä erilaisia värityskuvia ja tulostimme niistä isot kuvat. Kiinnitimme värityskuvia ja tusseja ruokalan edustalle muutamaan eri kohtaan. Kerroimme oppilaille kuvien tarkoituksen ja milloin on sopiva hetki pysähtyä niitä värittelemään. Kuvat herättivät paljon kiinnostusta ja pian vaihdoimmekin kuvat jo uusiin!

Mitä tarvitset?

- Tulostettavia värityskuvia, huomioi mahdolliset tekijänoikeudet.
- Tusseja

Vinkit!

- Värityskuvat voivat olla myös luokissa, jolloin niiden ääressä rauhoitutaan ja sen jälkeen lähdetään ruokalaan.
- Kuvat voivat olla ruoka-aiheisia, jolloin ne myös orientoivat ruokailuun.
- Sopikaa, milloin kuvia väritetään, jos ne ovat yhteisissä tiloissa.

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Äänenkäyttö - desibelikello

Kokeiltu alakoulussa

Tavoite

Kiinnittää huomiota ruokailun äänitasoon ja rauhallisuuteen sekä antaa jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa tähän.

Toteutus

Esittelimme oppilaille idean desibelikellosta, jota jokainen voisi soittaa ruokailussa silloin, kun oman arvion mukaan äänitaso nousee liian korkeaksi tai tilanne on rauhaton. Kellon soittaminen muistuttaa jokaista ruokarauhasta.

Oppilaat ideoivat kellolle nimen ja teimme sen käytöstä selkeät ohjeet. Mietimme soittokellolle sopivan paikan ruokalasta ja laitoimme käyttöohjeet sen viereen. Lisäksi kävimme vielä oppilaiden ja koulun henkilöstön kanssa kellon käyttöohjeet läpi.

Mitä tarvitset?

- Soittokellon, se voi olla esim. pyörän soittokello, munakello, soittotorvi
- Ohjejuliste

Vinkit!

- Ohjeistuksessa on hyvä painottaa, että kelloa voi soittaa oppilaat, opetushenkilöstö tai koulun henkilöstö.
- Alkuun kellon soittaminen ”huvikseen” voi olla houkuttelevaa. Hyvä muistuttaa, milloin kelloa tulee soittaa ja mitä soittaminen tarkoittaa.

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Kokeiltu alakoulussa

Tilajärjestelyt ja viihtyvyys

Tavoite

Saada ruokalasta mahdollisimman toimiva ja viihtyisä ottaen huomioon erikäisten oppilaiden tarpeet.

Toteutus

Keskustelimme oppilaskunnan hallituksen sekä ruokalan muiden käyttäjien kanssa tilajärjestelyjen toimivuudesta. Olimme jo aikaisemmin seuranneet ja havainnoineet ruokailutilanteita ja tämän pohjalta tehneet itse huomioita tilajärjestelyihin liittyen, (ohje. Osallistaminen, Nykytilanteen seuranta ja havainnointi s. 18).

Käyttäjien kokemusten kautta teimme lyhyitä viikon kokeiluja esim. siitä, mikä pöytäjärjestys olisi toimivin.

Ruokalaa on helppo käyttää näyttelytilana. Vaihtuvat koristeet pöydissä/ruokaryhmissä tuovat viihtyisyyttä. Pöydissä voi joskus olla esim. hyviä esimerkkejä keskustelun aiheiksi ruokailuun.

Mitä tarvitset?

- Keskustele käyttäjien kanssa, ota heidät mukaan kokeilujen suunnitteluun.
- Tee yhteistyötä ruokalan henkilöstön kanssa, ota kokeiluissa huomioon myös heidän tarpeensa.

Vinkit!

- Luokka-asteiden välillä voi olla eroja tilajärjestelyn tarpeissa. Ruokalaan voikin järjestellä pienten ja isojen oppilaiden pöydät eri tavalla.

Omat muistiinpanot

RUOKAILU

Kokeiltu alakoulussa

Ruokalalle nimi

Tavoite

Lisätä kiinnostusta ja arvostusta kouluruokailua sekä kouluruokaa kohtaan.

Toteutus

Oppilaskunnan hallitus ideoi nimiä, joista valittiin koko koulun äänestettäväksi kolme vaihtoehtoa. Äänestys toteutettiin purkkiäänestyksenä.

Oppilaat värityivät erilaisia ruoka-aiheisia värityskuvia jonottaessaan ruokailuun. Näitä värityskuvia käytettiin ruokalan nimikylttien ja viikon ruokalistojen koristelussa.

Nimivalinnan jälkeen vietettiin avajaisia, johon yhteistyötä koulun ruokapalvelun kanssa tehden saatiin tarjolle jälkiruokaa.

Mitä tarvitset?

- Nimivaihtoehdot
- Ruokalan nimenmukaiset nimikyltit ja ruokalistat
- Avajaiset!

Vinkit!

- Avajaiset voi järjestää pienillä teoilla ja toteuttaa ruokailussa jotain arjesta poikkeavaa, kuten musiikkia, jälkiruokaa, koristeluita tai pieniä ohjelmanumeroita.

Omat muistiinpanot

HYVINVOINTI

Koulujen hyvinvoinnin kasvattaminen oli projektimme yksi iso ylätavoite, johon oikeastaan kaikki tehty työ tähtäsi. Tässä työkirjassa olemme hyvinvointi -teeman alle koonneet tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisen kokonaisuudet. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ostimme asiantuntijoilta kokonaisuudet, jotka räätälöitiin koulujen tarpeisiin. Kokonaisuuksiin kuului sekä oppilaille että opettajille omia osuuksia, jotka tukivat toinen toisiaan.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen on iso teema, joka vaatii paljon työtä ja toistoa. Toivottavasti asiantuntijoiden kokoamat materiaalit rohkaisevat lähtemään liikkeelle, antavat uutta tietoa sekä pilkkovat teemaa ihmisen kokoisiksi ja oppituntien mittaisiksi paloiksi.

Pohdittavaksi:

- Miten oppilaiden ja opettajien välinen vuorovaikutus toimii?
- Ovatko opettajat ja oppilaat samalle puolella? Onko koulussa aikuisvastaisuutta?
- Voisiko kouluarkeen lisätä epävirallisia oppilaiden ja opettajien vuorovaikutustilanteita, joissa olisi mahdollista vaihtaa kuulumisia ja tulla puolin ja toisin nähdyksi?

HYVINVOINTI

Kokeiltu alakoulussa

Tunne- ja vuorovaikutustaidot-koulutus/ Mind Faculty, Ruusa Hentilä

Tavoite

Vahvistaa ja harjoittaa oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Koulutus tarjoaa oppilaille

- Kykyä tunnistaa omia ja muiden tunteita sekä sanoittaa ja reagoida niihin
- Keinoja selvittää kielteisistä ajatuksista ja tunteista
- Mahdollisuuden harjoitella vuorovaikutustilanteita
- Erialaisten sosiaalisten- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamista

Toteutus

Ulkopuolinen kouluttaja toteutti lähiopetuksessa neljä teematuntia sekä viisi tuntia etänä. Teematunteihin osallistuivat kaikki alakoulun vuosiluokat. Tehtävissä huomioitiin lasten ikätaso.

Mitä tarvitset?

- Tunnetaitoja lapsille-käsikirjan materiaalit löydät liitteistä
- Perehdy ja tutustu materiaalin teoriaan ja harjoitteisiin
- Koulutuksen toteuttajana voi toimia koulun henkilöstö tai sidosryhmätoimijat

Vinkit!

- Tunnetaitoja lapsille-käsikirjan materiaaleista voit hyödyntää yksittäisiä harjoitteita arjessa ja toteuttaa niitä joko kokonaisuutena tai yksittäisinä teematunteina.
- Liitteistä löydät myös tunne- ja vuorovaikutus-koulutuksen materiaalit, jossa esitellään ja käydään läpi teematuntien teoriaa ja materiaalia.

Omat muistiinpanot

HYVINVOINTI

Hyvinvointitunnit/ Dialogi Luotola, Mari Luotola

Tavoite

Kasvattaa kouluyhteisön hyvinvointia vahvistamalla opetushenkilöstön ja oppilaiden vuorovaikutustaitoja sekä positiivista kohtaamista.

Tunnit tarjoavat oppilaille

- Valmiuksia kuvata kokemuksia ja nimetä tunteita
- Toiminnallisia harjoitteita, jotka auttavat ilmaisemaan itseään luontaisella tavalla
- Iloa, positiivisuutta, huumoria sekä motivaatiota kouluarkeen
- Mahdollisuuden harjoitella vuorovaikutustilanteita

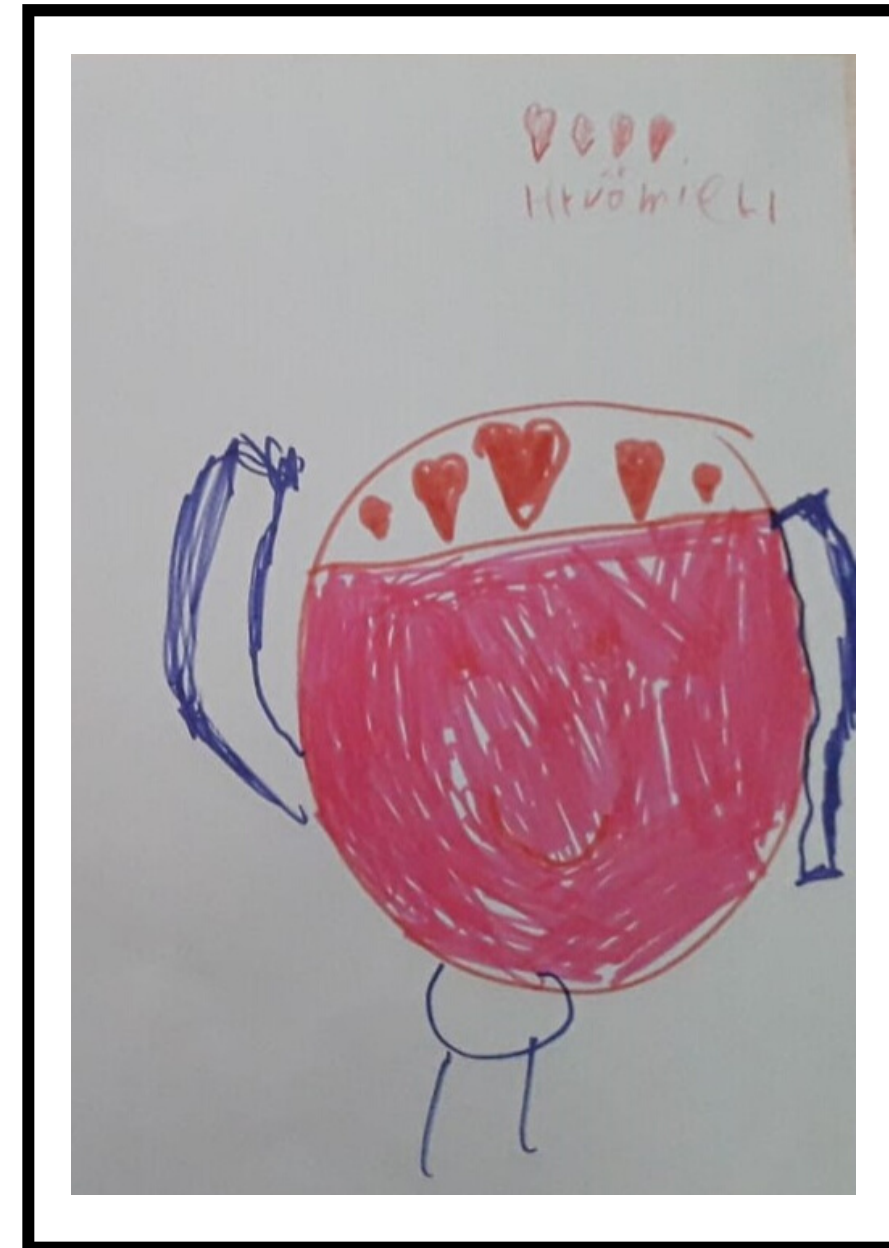
Toteutus

Syksyllä 2020.

Vinkit!

- Työpajoissa käytetty ohjelma julkaistaan syksyllä 2020.

Kokeillaan alakoulussa

HYVINVOINTI

Hyvinvointikoulutus opetushenkilöstölle ja sidosryhmille/ Dialogi Luotola, Mari Luotola

Tavoite

Koota materiaalipaketti, jonka avulla koulu voi jatkossa toteuttaa itse henkilöstön koulutuksen tai tarjota materiaalit aiheeseen syventymiseen sekä tarjota hyvinvointia henkilöstölle.

Koulutus tarjoaa henkilöstölle

- Työkaluja kohtaamisten parantamiseen
- Kuulluksi tulemisen tunnetta
- Arkeen työkaluja hyvinvoinnin edistämiseksi

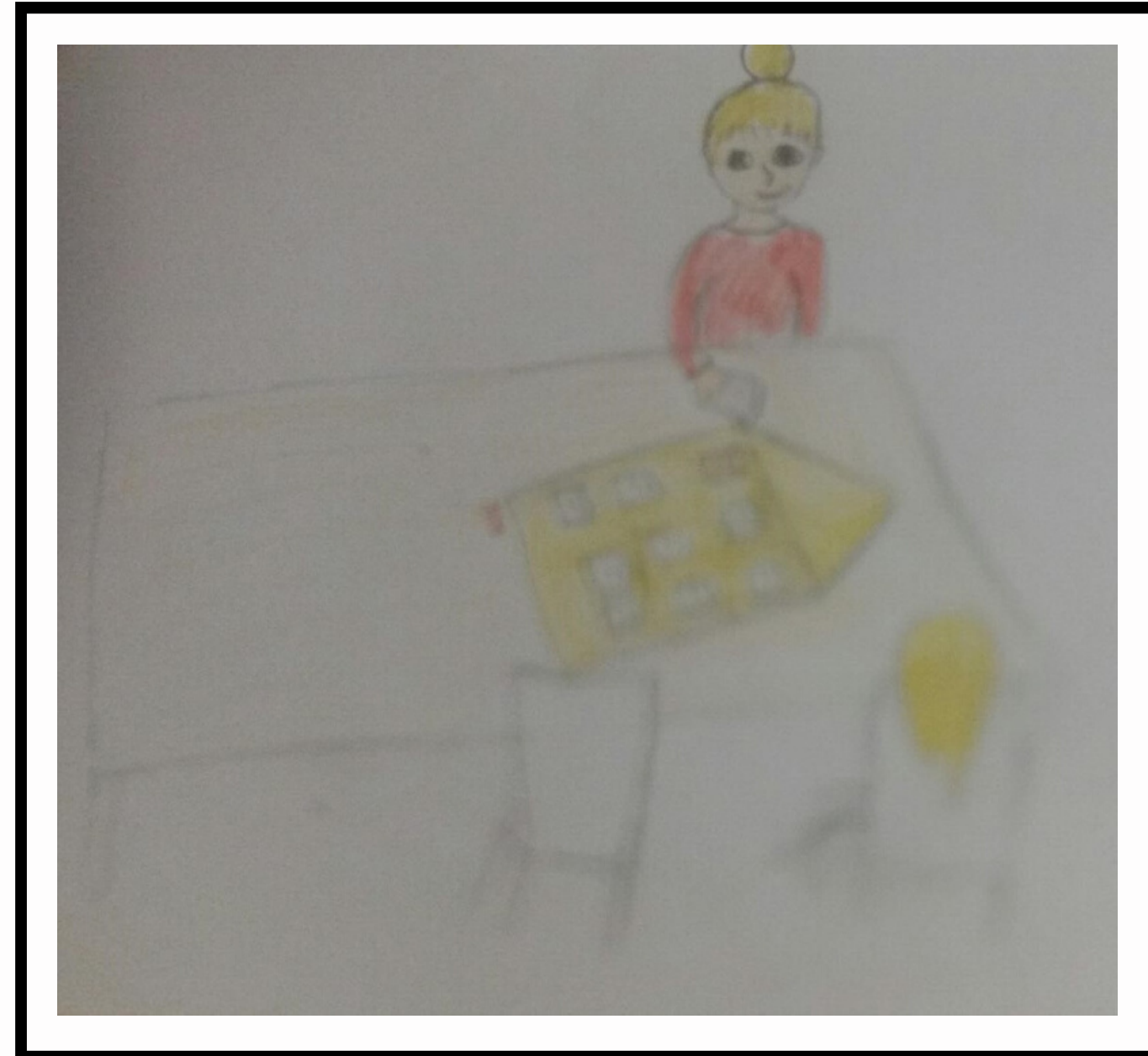
Toteutus

Syksyllä 2020.

Vinkit!

- Työpajoissa käytetty ohjelma julkaistaan syksyllä 2020.

Kokeillaan alakoulussa

VÄLITUNNIT JA VIIHTYVYYS

Monessa pilottikoulussa toivottiin välitunteihin entistä monipuolisempia toimintoja, viihtyvyyttä, uudenlaista toimintamallia sekä oppilaiden osallisuutta.

Etenkin yläkouluissa oppilaat nostivat kehittämiskohteeksi koulutilojen viihtyvyyden lisäämisen. Tiloihin toivottiin lisää värejä, mukavia istumapaikkoja sekä rauhallisia tiloja, joissa voi välitunneilla levätä, tehdä koulutehtäviä ja viettää aikaa kavereiden kanssa. Sen sijaan alakouluissa sekä oppilaat että opettajat toivoivat välitunteihin erilaisia toimintoja ja uudenlaisia aktiviteetteja.

Haastoimme kaikenikäisiä oppilaita pohtimaan myös aivan uudenlaisia välituntitoimintoja: Voisiko välitunteihin kuulua rentoutumista, musiikkia, tanssia, taideprojekteja tai vaikkapa haastetehtäviä?

Aluksi tutustuen, harjoitellen ja kokeillen lähdimme luomaan uudenlaisia välituntitoiminnan malleja, joihin tarvittiin paljon aikuisten tukea, ohjausta ja kannustusta. Uusien toimintamallien luomisen lisäksi teimme myös pienempiä välituntitoimintojen kokeiluja. Nämä kokeilut olivat rohkaisevia esimerkkejä siitä, että myös pienin muutoksin voi rikastuttaa välitunteja.

Välitunnit ovat kaikenikäisille hetki virkistyä ja viihtyä koulun ulko- ja sisätiloissa ennen seuraavaa oppituntia. Kannattaa rohkeasti testata erilaisia tilaratkaisuja ja tehdä välituntitoimintojen kokeiluja!

Pohdittavaksi:

- Onko oppilailla monipuolista tekemistä välitunneilla? Onko tarjolla erilaisia tapoja viettää välituntia? Voiko sen viettää aktiivisesti tai halutessaan hiljaisuudessa?
- Osallistuvatko oppilaat toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin? Voisiko oppilaiden osaamista hyödyntää enemmän välitunneilla?
- Onko opetushenkilöstö innokkaasti mukana välituntitoimintojen kehittämisessä? Onko heidän ideansa ja osaaminen hyödynnetty?
- Onko oppilailta kysytty ajatuksia koulutilojen viihtyvyyden lisäämiseksi?
- Näkyykö koulun käytävillä ja luokissa oppilaiden "kädenjälki" esim. oppilaiden esillä olevien töiden, väritoiveiden tai tilajärjestelyjen muodossa?

VÄLITUNNIT

Kokeiltu alakoulussa

PROOvälkä-välituntitoiminnan malli/ Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry

Tavoite

Luoda ja vakiinnuttaa oppilaita osallistava välituntitoiminnan malli, joka on monistettavissa muihin luokkiin.

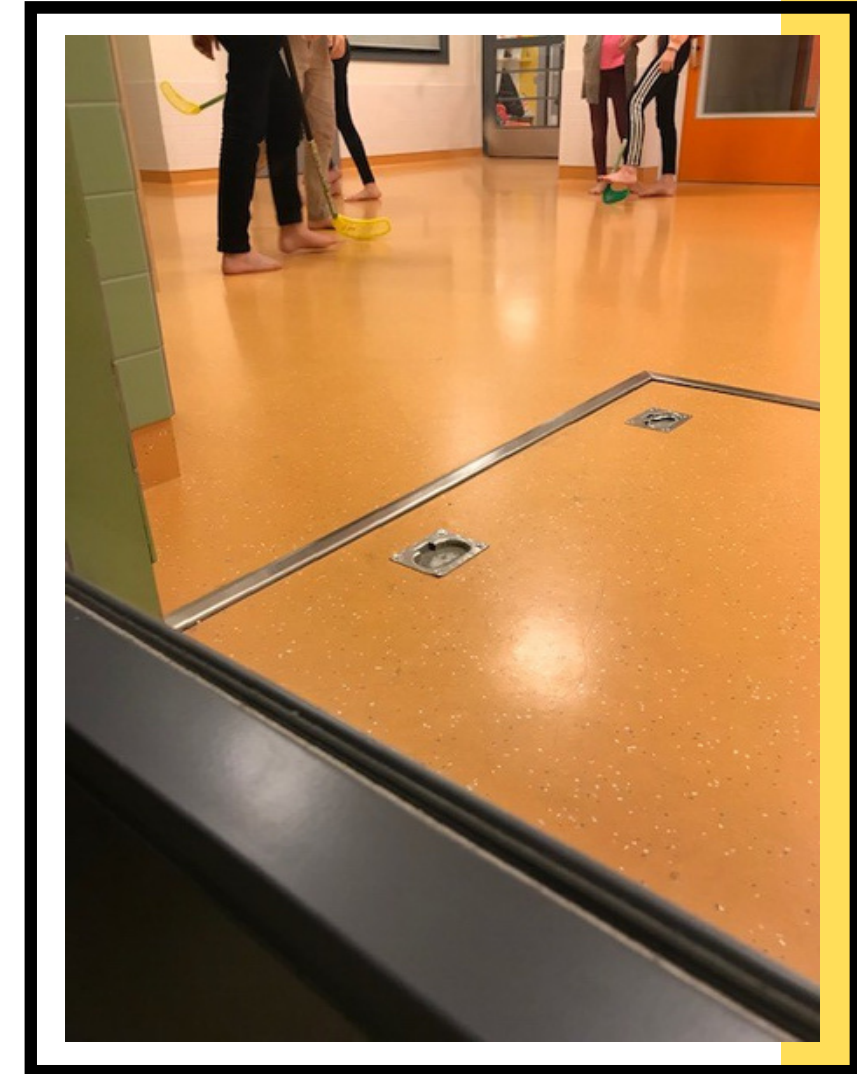
Toteutus

Koulusta valittiin kaksi 5.-luokkaa, jotka kehittivät toimintaa projektikoordinaattoreiden kanssa. Oppilaat ja heidän opettajansa osallistuivat välituntitoiminnan tarpeiden kartoittamiseen ja alussa tehtyihin yhteisten välituntien kokeiluihin.

Näistä oppilaista 14 olivat kiinnostuneita ohjaamaan välitunteja muille oppilaille. Mukaan otettiin ulkopuolinen kouluttaja, joka piti oppilaille neljän kerran koulutuksen ohjauksesta. Koulutuksesta kolme kertaa toteutettiin lähiopetuksessa ja yksi kerta etätehtävien muodossa.

Koulutuksessa käytiin läpi teoriaa, opeteltiin erilaisia harjoitteita/leikkejä sekä harjoiteltiin ohjaamista toisille. Koulutuskertojen lisäksi oppilailla oli ohjausharjoituksia omalle luokalle ja myöhemmin koulun 3.-luokan oppilaille. Ohjausharjoituksia jatketaan muutaman kerran vielä syyslukukauden aikana.

Koulutuksen mallinsi Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n kouluttaja. Mallintamisen kautta kehitettiin prosessi siitä, kuinka toimintaa monistetaan jatkossa muihin luokkiin.

Mitä tarvitset?

- PROOvälkä-koulutuksen materiaalit löydät liitteistä

Vinkit!

- Liitteistä löydät lisää PROOvälkä-materiaaleja
- Materiaali tukee suunnitelmallisuutta, roolitusta ja toiminnan jatkuvuutta, kehittämistä unohtamatta.
- Välituntitoiminnassa on erilaisia rooleja, kaikkien ei tarvitse ohjata, oppilas voi toimia esim. markkinoijana!

Omat muistiinpanot

VÄLITUNNIT

Pihasuunnittelun työpaja/ Designmuseo

Tavoite

Vahvistaa koko koulun hyvinvointia lisäämällä oppilaiden välituntiaktiivisuutta ja -viihtyvyyttä luomalla toiminnallisuuteen kannustava piha-alue.

Erilaisiin toimintoihin kannustava piha-alue lisää oppilaiden yhdessä tekemistä, antaa tekemiseen vaihtoehtoja vuodenajat huomioiden sekä tarjoaa kouluarkeen iloa, pieniä elämyksiä ja onnistumisen hetkiä.

Toteutus

Syksyllä 2020.

Vinkit!

- Työpajoissa käytetty ohjelma julkaistaan syksyllä 2020.

Kokeillaan alakoulussa

VÄLITUNNIT

Vaihtoehtovälkkä

Tavoite

Tarjota oppilaille mieluinen välitunti, joka lisää myös yhteisöllisyyttä ja ryhmien yhteistoimintaa.

Toteutus

Hyvänä käytänteenä haluamme jakaa projektissa vastaan tulleen Vaihtoehtovälkkä-idean, jonka kaksi opettajaa ideoivat omien luokkiensa kesken. Oppilas saa valita kolmesta vaihtoehdosta tekemisen viikon yhdelle pitkälle välitunnille. Toimintavaihtoehtoina olivat yhdessä luokassa lautapelit, toisessa luokassa hiljainen välitunti (ääneti esim. piirtelyä, huilaamista tai musiikin kuuntelua kuulokkeilla) ja kolmantena vaihtoehtona normaali välitunti ulkona. Opettajat toimivat luokissa valvojina ja ulkona oli koulun normaali välituntivalvonta.

Vaihtoehtovälitunnit olivat todella suosittuja. Jokaiseen vaihtoehtoon löytyi innokkaita ja samalla oppilaat esim. pelailun lomassa tulivat myös tutummiksi toisilleen. Opettajien palautteen mukaan tämä oli helppo toteuttaa ja toimiva juttu, johon voi varioida jatkossa myös eri vaihtoehtoja oppilaiden toiveiden mukaan.

Mitä tarvitset?

- Työpariksi toisen luokan opettajan tai esim. koulunkäyntiavustajan tai koulun sidosryhmän toimijan
- Kolme vaihtoehtoista tekemistä

Kokeiltu alakoulussa

Vinkit!

- Pitkien välituntien toiminnot voivat tukea luokkien ryhmäytymistä, oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyden vahvistamista erityisesti lukuvuoden alussa.
- Oppilaita kannattaa ottaa mukaan välkkien ideointiin ja taitojensa mukaan ohjaamiseen ja toteutuksiin.
- Ideoinnissa voi käyttää apuna palautelaatikkaa, johon voi laittaa toiveleikkejä
- Yhdessä toteutetuista välkistä oppilaat saavat myös ideoita leikkeihin, joita voivat muilla välkillä itsenäisesti toteuttaa.
- Toteutus oman luokan kesken vai esim. kahden luokan kesken jolloin isompi porukka ja myös opettajat voivat jakaa silloin tehtäviä/ välkkä.
- Yhteistyöhön voi kysyä mukaan esim. nuorisotyö, srk, urheiluseurat, oppilaitokset ja opiskelijayhteistyö.

Omat muistiinpanot

VÄLITUNNIT

Kokeiltu yläkoulussa

Hiljaiset välituntitilat

Tavoite

Luoda oppilaiden toiveiden ja tarpeiden pohjalta uudenlaisia välituntitiloja.

Toteutus

Oppilaiden toiveina olivat rauhalliset / hiljaiset välituntitilat, joissa voi levätä, lukea, tehdä koulutehtäviä, kuunnella kuulokkeilla musiikkia tai vaikkapa pelata korttia.

Yläkoulu 1: Koululta löytyi luokkatila, jonka pystyi ottamaan oppilaiden välituntikäyttöön kerran viikossa pitkällä välitunnilla ja ruokailuvälillä. Tilaan ei tehty muutostöitä ja sinne sai vapaasti tulla oleilemaan. Oppilaille mainostettiin uutta tilaa koulun käytävillä olevilla julisteilla, Wilma-viestillä sekä keskusradiokuulutuksella. Oppilaat löysivät tilan pikkuhiljaa ja siitä tuli monille paikka tehdä koulutehtäviä ja viettää rauhassa aikaa kavereiden kanssa. Oppilaat pitivät tärkeänä myös sitä, että tilassa pääsi istumaan, sillä muuten koulun käytävillä oli vähän istuma- /pöytäpaikkoja. Toimimme tilassa valvojina ja teimme pieniä kokeiluja:

- Vähensimme loisteputkivalaistusta ja toimme pieniä ledikynttilöitä luomaan rauhallista tunnelmaa.
- Toimimme tilan seinälle tussit ja ison värityskuvan, jota sai vapaasti väritellä.
- Joulun alla houkuttelimme tilaan kävijöitä glögi- ja piparitarjoilulla
- Kysely oppilaiden toiveista tilan suhteen

Yläkoulu 2:

Tilojen suunnittelu lähti liikkeelle tilasuunnittelun työpajalla, katso työpajan materiaalit seuraavalta sivulta!

Mitä tarvitset?

- Koululta sopiva tila/ tilat välituntikäyttöön
- Tilaan valvonta
- Mahdollisuuksien mukaan tilan uudelleen järjestelyä ja sisustusta yhdessä oppilaiden kanssa
- Tilan käytön pelisäännöt

Vinkit!

- Tila on oppilaita varten! Kysele toiveita tilan suhteen sekä osallista oppilaat toteutukseen: Millaiselta tilan tulisi näyttää? Mitä toimintoja tilaan toivotaan?
- Rauhallisen välituntitilan voi avata nopeasti, kun sopiva tila löytyy ja valvonta on sovittu. Tilan toimintojen ja sisustuksen kehittämistä voi tehdä matkan varrella oppilaiden kanssa.
- Löytyisikö tilaan sopivia huonekaluja koulun muista tiloista tai kunnan muista yksiköistä? Löytyisikö koulun lähiympäristöstä sponsoriyritys, joka voisi lahjoittaa tilaan esim. sisustustavaroita, kankaita tai huonekasveja?
- Mainosta tilaa ja houkuttele oppilaita käväisemään siellä. Isossa koulussa voi kulua hetki ennen kuin tila löytää käyttäjänsä.

Omat muistiinpanot

Kokeiltu yläkoulussa

Tilasuunnittelun työpaja/ MAIN Interiors Oy

Tavoite

Oppilaat tekevät rauhallisiin välituntitiloihin erilaisia sisustussuunnitelmia.

Toteutus

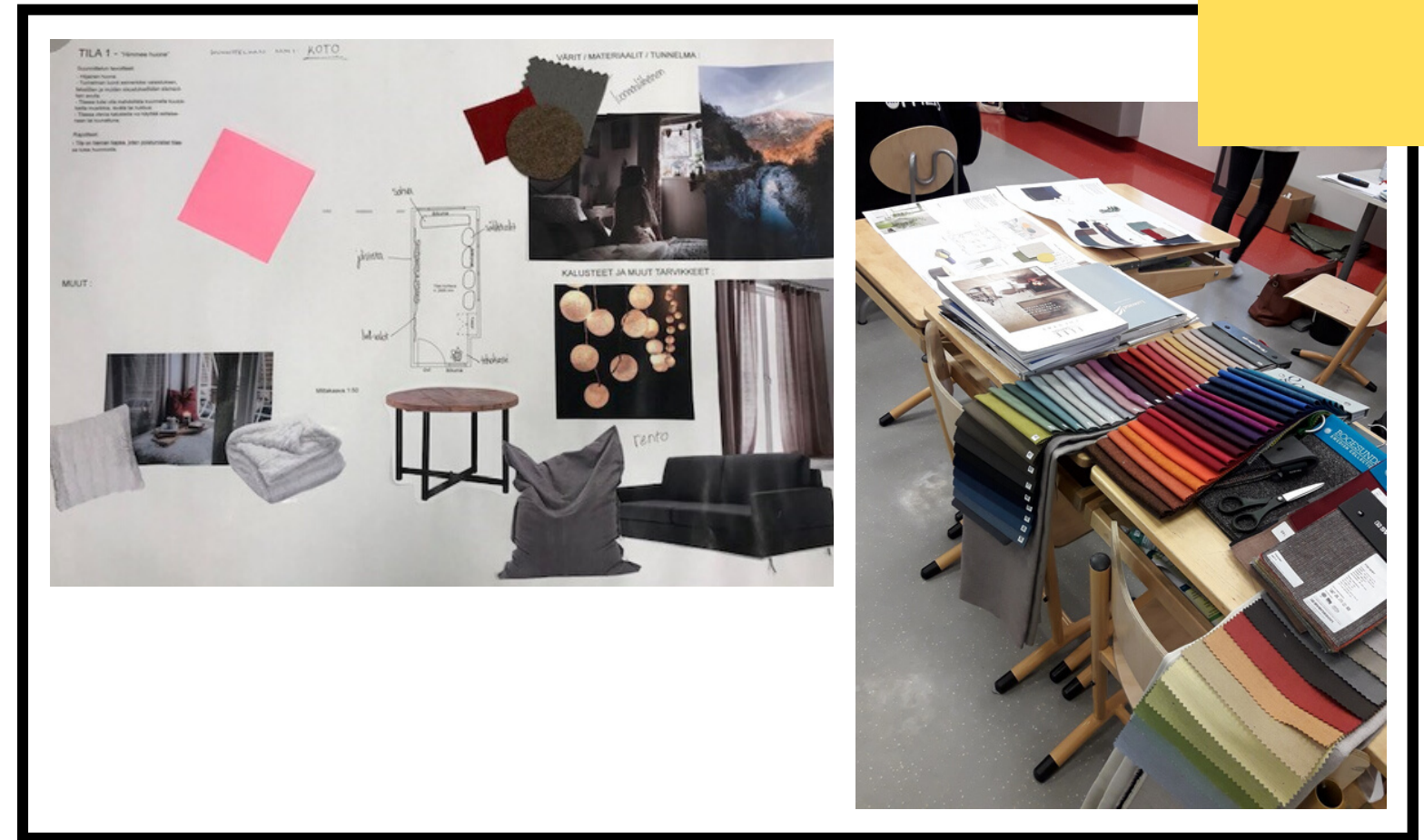
Kouluun haluttiin kaksi rauhallista välituntitilaa: rauhallinen ja hiljainen tila.

Ulkopuolinen sisustusalan ammattilainen toteutti yläkoulun oppilaskunnan hallituksen jäsenille sekä tukioppilaille tilasuunnittelun työpajan. Viiden tunnin mittainen työpaja oli oppilaiden koulupäivä. Työpajassa toteutettiin ryhmätöinä erilaisia sisustussuunnitelmia. Näistä suunnitelmista koko koulun oppilaat saivat äänestämällä päättää, mitkä kaksi suunnitelmaa toteutetaan.

Sisustus toteutettiin hyödyntäen olemassa olevia koulun kalusteita sekä ostamalla uusia. Oppilaat hankkivat yrityssponsoreita, joiden kautta saatiin piensisustusmateriaalihankintoja.

Mitä tarvitset?

- Asiasta innostuneen oppilasryhmän
- Projektia ohjaavan opettajan tai yhteistyökumppanin

Vinkit!

- Välituntitila voi olla myös normaalisti opetuskäytössä, huomioi tämä suunnittelussa!
- Työpajan voi ohjata koulun henkilöstö hyödyntäen opetusmateriaalia. Paikalle voi pyytää vierailijaksi sisustusalan ammattilaisen.
- Tilasuunnittelun työpaja-opetusmateriaalit löydät liitteistä

Omat muistiinpanot

VIIHTYVYYS

Kokeiltu yläkoulussa

Taukomahdollisuudet, istuimet ja sohvät

Tavoite

Tarjota oppilaille levähdysmahdollisuus välitunneilla sekä vastata oppilaiden esittämään toiveeseen istuimista.

Toteutus

Oppilaskunnan hallituksen kanssa tehtiin katselmus koulun yleisissä tiloissa. Katselmuksessa käytiin läpi tarpeita istuimista ja sohvista tiloihin sekä tehtiin suunnitelma käyttämättömien kaappien poistamisesta.

Osaan tiloista ostettiin sohvaryhmä, muita hankintoja tehdään myöhemmin.

Mitä tarvitset?

- Budjetin tai idean, kuinka kerätä rahaa koulun yhteisten tilojen kohentamiseksi.
- Innostuneen oppilasporukan

Vinkit!

- Istuimet tuovat viihtyisyyttä!
- Pyydä tarjouksia erilaisista tehtaemyymälöistä tai lopettavilta yrityksiltä
- Löytyisikö sopivia istuimia tai sohvia koulun muista tiloista tai kunnan muista yksiköistä?
- Löytyisikö koulun lähiympäristöstä sponsoriyritys, joka voisi lahjoittaa istuimia?
- Huomioi paloturvallisuusluokitukset kankaissa!

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Tätäkin isoa teemaa lähestyimme hyvin käytännönläheisesti, sillä halusimme päästä kokeilemaan erilaisia pieniä, koulun yhteisöllisyyttä tukevia toimintoja. Lähtökohtanamme oli erityisesti oppilaiden ilahduttaminen tuomalla kouluarkeen piristystä ja haastamalla myös opetushenkilöstön uudenlaisiin rooleihin. Yhteisöllisyys -teeman alle olemme pilkkoneet yläkouluun suunnitellun Positiivisuusviikon erilaiset pienet kokeilut. Korona-poikkeustilanteen vuoksi emme pystyneet toteuttamaan viikkoa, mutta huolella tehdyt suunnitelmat ovat kuitenkin hyödynnettävissä yksittäin tai toteuttamalla kokonainen Positiivisuusviikko!

Positiivisuusviikon suunnittelu nosti esiin huomioita:

- Yhteistyössä koulun sidosryhmätoimijoiden kanssa voi kehittää vaikka mitä hyödyntämällä kaikkien mahdollisuuksia ja vahvuuksia.
- Viikkoon voi suunnitella paljon pieniä kivoja toimintoja, jotka eivät kuitenkaan vie aikaa pois oppitunneista hyödyntäen esim. aamulla kouluun saapumishetket ja välitunnit
- Erilaiset haasteet innostavat osallistumaan ja niistä on mukava jakaa ja saada pieniä palkintoja. Heittäydy ja haasta myös itsesi ihan uudenlaisiin rooleihin!

YHTEISÖLLISYYS

Positiivisuusviikko

Tavoite

Tavoitteena positiivisuuden ja yhteisöllisyyden kasvattaminen: lisätä positiivisuutta opetushenkilöstön ja oppilaiden kohtaamisiin ja vuorovaikutukseen.

Toteutus

Suunnittelimme yhteistyössä koulun nuorisotyöntekijöiden, jopo-ohjaajan ja mok-opettajien kanssa teemaviikon.

Mok-viikoilla oppilaat käsittelevät teemaa oppitunneilla. Viikon aikana välitunneilla järjestetään teemaan soveltuvaa ohjelmaa.

Positiivisuusviikon ohjelma, josta tarkemmin seuraavista sivuilla:

- Aamupuuro (s. 44)
- Valokuvauspiste (s. 45)
- Opetushenkilöstön hyväntekeväisyysbuffetti (s.46)
- Aloita oppitunti positiivisesti ja vuorovaikutteisesti (s. 47)
- Oppilaiden Kehu kuponki ja Mikä tuo sinulle iloa-lappu (s. 48)

Mitä tarvitset?

- Kokoa innokas yhteistyöporukka opetushenkilöstöstä ja koulun sidosryhmän toimijoista. Myös oppilaita kannattaa kysyä mukaan!

Suunniteltu yläkouluun

Vinkit!

- Laita positiivisia mietelausekollaaseja esille koulun käytäville
- Vessojen peileihin puhekupla -tarroja tai lasitussilla kirjoitukset esim. Näytätpä hyvältä! Oot ihana!
- Opetushenkilöstölle maanantaiaamuksi runo lokerikkoon
- Voisiko Positiivisuus-viikko olla samaan aikaan käynnissä myös nuorisotiloilla?
- Markkinoi viikkoa etukäteen aktiivisesti sekä oppilaille että koulun henkilöstölle: tee julisteita viikon ohjelmasta koulun seinille, laita Wilma -viesti, aamunavaus viikosta
- Hyödynnä myöhemmin paketissa esiteltävää #paraskoulu-videosarjaa! (s .50)

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Aamupuuro

Tavoite

Tuoda kouluarkeen mukava yhteisöllisyyttä vahvistava hetki.

Toteutus

Suunnittelimme koko koulun yhteisen aamupuurohetken. Neuvottelimme koulun henkilöstön ja keittiön kanssa puurotarjoilun käytännön järjestelyistä.

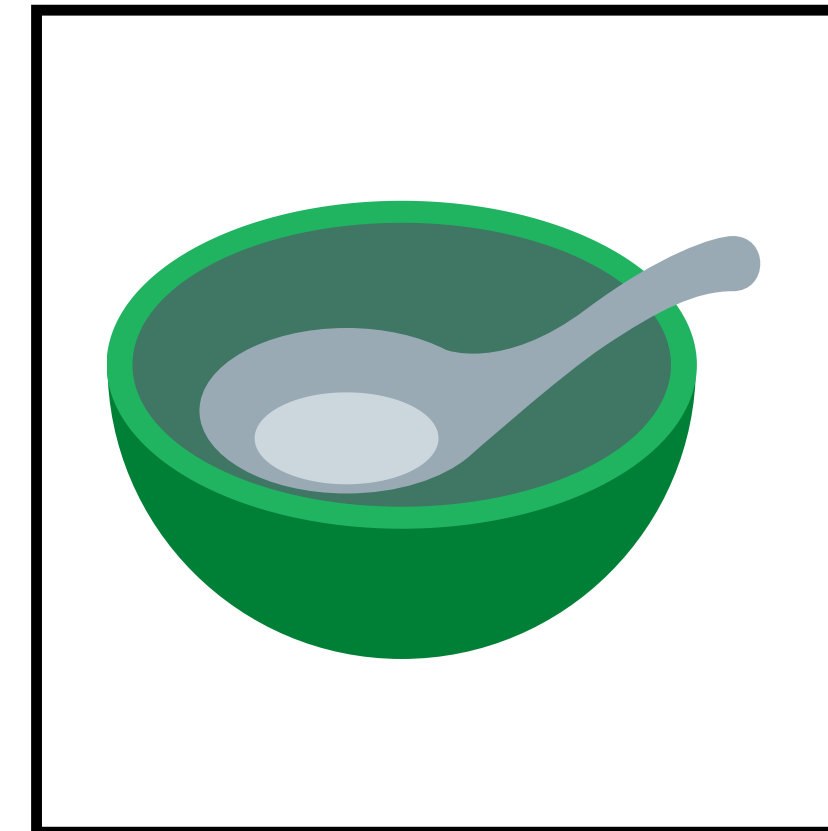
Mitä tarvitset?

- Onko keittiön mahdollista toteuttaa puurotarjoilu? Mitä kustantaa ja kuka maksaa?
- Käytännön toteutuksen suunnitelma, aamupuurotarjoilun mahdollinen porrastus.

Vinkit!

- Monelta oppilaalta jää kotona aamupala syömättä; yhdessä nautittu aamupuurotarjoilu antaa energiaa päivään ja tukee oppimista.
- Mieti, onko aamupuuro osa koulupäivää vai vapaaehtoinen mahdollisuus ennen koulupäivän alkua
- Voisiko aamupuurolla olla muutakin mukavaa pientä oheisohjelmaa, esim. musiikkia, oppilashuoltoryhmän tietoiskuja, oppilaiden toteuttamia haastetehtäviä?
- Aamupuurohetki voi toimia myös verkostoitumiseen ja olla matalan kynnyksen paikka kohdata koulun henkilöstöä: Voisiko esim. välillä kutsua myös huoltajat ja/tai koulun sidosryhmän toimijat aamupuurolle?

Suunniteltu yläkouluun

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Valokuvauspiste

Suunniteltu yläkouluun

Tavoite

Tuoda välituntitoimintaan iloa ja harjoitella kaverille positiivisen palautteen antamista.

Toteutus

Suunnittelimme valokuvauspisteen, johon oppilaat voivat päivän ajan välitunneilla tulla kaverin kanssa valokuvaukseen. Valokuvan voisi ottaa yhden kaverin tai isomman porukan kanssa. Valokuvauksessa on käytössä liitutaulu, johon ensin kirjoitetaan jotakin positiivista kaverista ja näytetään se toiselle kuvassa. Oppilaat saavat myöhemmin valokuvan itselleen.

Mitä tarvitset?

- Kameran
- Valokuvauspisteen, jossa sopiva tausta ja valaistus
- Pieniä liitu-/ valkotussitauluja
- Liituja/tusseja

Vinkit!

- Mieti, kuinka jaat kuvat oppilaille
- Tee kuvaustilanteesta mukava, paikalla vain kuvaaja ja kuvattavat.
- Kuvaukseen kannattaa olla mahdollisuus useammalla välitunnilla ja tarvittaessa useampana päivänä, jos innokkaita kuvattavia riittää!

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Opetushenkilöstön hyväntekeväisyysbuffetti

Tavoite

Vahvistaa opetushenkilöstön yhteenkuuluvuutta, tarjota uudenlaisia rooleja sekä lisätä vuorovaikutusta oppilaiden ja opetushenkilöstön välillä.

Toteutus

Suunnittelimme käänteisen buffetin, tällä kertaa opetushenkilöstö leipoo tai tuo myytävät tuotteet ja oppilaat ovat asiakkaina! Tavoitteena oli saada henkilöstöä mukaan riittävästi, koulun koko huomioiden. Henkilöstö sai osallistua valmistamalla tuotteita itse tai ostamalla esim. herkkuja ja mehua myyntiin. Buffetin toteutus yhdellä pitkällä välitunnilla koulun aulassa ja mahdollisesti myös muilla välkillä, mikäli myytävää riittäisi.

Mitä tarvitset?

- Innokkaita leipojia/ myyntituotteiden tuojia
- Myyntipöydän
- Hintalaput ja hinnasto selkeästi esille
- Vaihtorahaa
- Tiedotusta/ tiedotusjulisteita buffetista

Suunniteltu yläkouluun

Vinkit!

- Onko kotitalousluokassa mahdollisuus järjestää yhteisiä leivontatalkoita?
- Edulliset hinnat! Tuotteiden hinnoittelu sovitun hintahaarukan mukaan.
- Myyntipiste lähellä vesipistettä, jolloin hygienia-asiat on helppo toteuttaa.
- Buffetin tuoton käyttökohteen äänestäminen ostosten yhteydessä sovitusta vaihtoehdoista. Vaihtoehtoina voivat olla esim. sovitettu paikallinen hyväntekeväisyyskohde tai ostajan oma valinta – jokeri vaihtoehto.

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Aloita oppitunti positiivisesti ja vuorovaikutteisesti

Tavoite

Innostaa opetushenkilöstöä tuomaan arkeen lisää positiivisuutta ja vuorovaikutusta.

Toteutus

Opettaja aloittaa oppitunnin jollakin pienellä positiivisella tavalla, joka vie aikaa n. 1-5min.

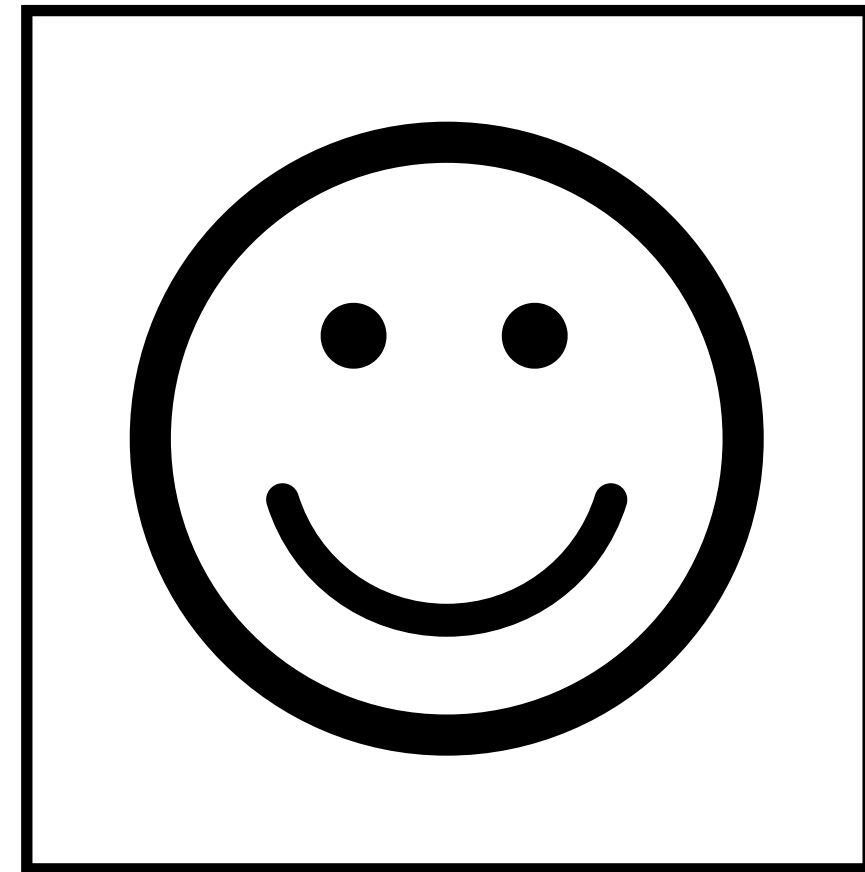
Mitä tarvitset?

- Tunnin aloitukseen sopivia ideoita

Suunniteltu yläkouluun

Vinkit!

- Toteuta oppitunneilla jonkin teemaviikon tai tietyn ajanjakson aikana, tämä auttaa tavan juurtumisessa arkeen. Myöhemmin voit aloittaa tunnin esim. kerran viikossa ideoita hyödyntäen!
- Kerätkää ja jakakaa henkilöstön kanssa erilaisia ideoita ”vinkkilaatikkoon”, laitatte samalla hyvän kiertämään.
- Ota yhteyttä nuorisotyöntekijään ja/tai muihin sidosryhmien toimijoihin, heillä on hyviä ideoita esim. ryhmäyttämiseen ja yhteishengen kasvattamiseen.

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Oppilaiden Kehukuponki ja Mikä tuo sinulle iloa -lappu

Tavoite

Tuoda välituntitoimintaan ja kouluarkeen iloa. Harjoitella kaverille positiivisen palautteen antamista ja jakaa oman kokemuksen kautta vinkkejä toisille.

Toteutus

Kehukuponki, kirjoita kaverille kehu ja anna se kaverille.

Mikä tuo sinulle iloa? -lappu, kirjoita omia ajatuksiasi siitä, mikä tuo sinulle iloa.

Mitä tarvitset?

- Valmiita kuponkeja ja lappuja
- Palautuspisteen
- Palkinnon

Suunniteltu yläkouluun

Vinkit!

- Osallistumisesta jokin pieni palkinto
- Vinkit iloon voi koota yhteen ja julkaista myöhemmin, jotta niistä voi löytää uusia ajatuksia! Vinkeistä voi tehdä esim. koulun käytävälle julisteen, sanapilven tai tilataideteoksen.

MIKÄ TUO SINULLE ILOA?

*Kirjoita ajatuksesi ja jaa vinkkisi muille!
Voit kirjoittaa vinkkejä maanantaista torstaihin.*

Palauta ideasi **postilaatikkoon**

Voit voittaa:

- leffelipun sinulle ja kaverillesi
- lahjakortin kotipizzaan sinulle ja kaverillesi

Arvonta perjantaina 3.4.
Voittaja kuulutetaan perjantain aikana

Nimi:.....

Luokka:.....

Good Vibes

Omat muistiinpanot

YHTEISÖLLISYYS

Hyvän näkyväksi tekeminen, ilmoitustaulu

Tavoite

Tuoda koulun käytävään paikka, jossa koulun mukavat toiminnot ja tiedotettavat asiat ovat kootusti esillä.

Toteutus

Koulun henkilöstön kanssa etsittiin paikka ilmoitustaululle, jossa se tavoittaa kaikki koulun oppilaat. Paikaksi valikoitui ala-aula, jossa on myös pääsisäänkäynti.

Projektikoordinaattorit toteuttivat ilmoitustaulun kysellen oppilaiden mielipiteitä toteutukseen.

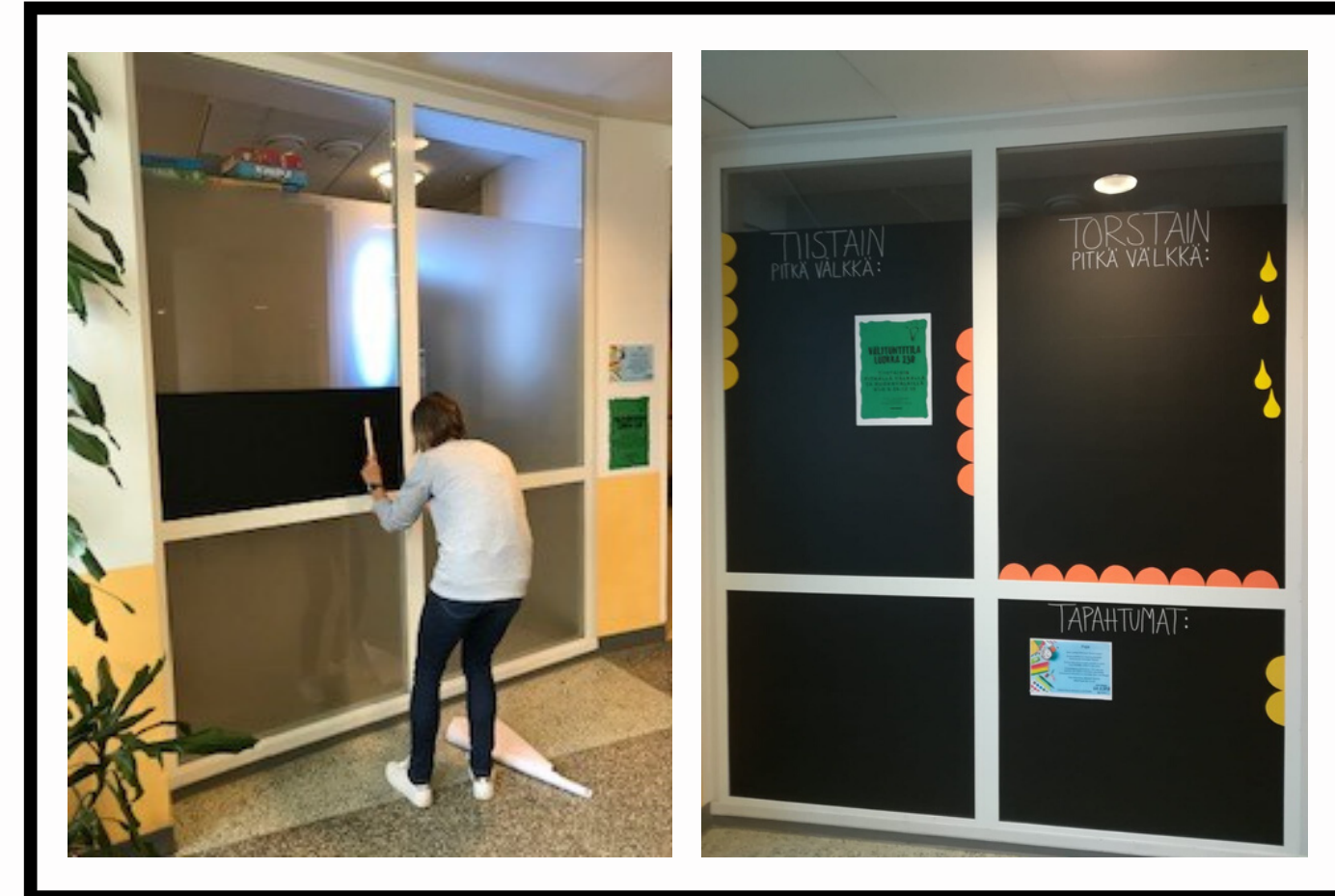
Mitä tarvitset?

- Näkyvän paikan
- Liitutaulukontaktipaperia
- Valkoisen lasi/metallitussin
- Väripilkkuja

Vinkit!

- Huomioi kestävät materiaalivalinnat
- Selkeä pohja, valitkaa mistä asioista haluatte tiedottaa
- Selkeä pohjaväri ja pieniä väripilkkuja niin, että kokonaisuus pysyy selkeänä.

Kokeiltu yläkoulussa

Omat muistiinpanot

#PARASKOULU-VIDEOSARJA

Suunniteltu yläkouluun

Poikkeustilanteen vuoksi laitoimme luovan ajattelumme testiin ja mietimme, miten voisimme innostaa ja motivoida oppilaita etäyhteyksien kautta. Keksimme idean, joka on hyödynnettävissä jatkossa myös lähiopetuksessa!

Syntyi kuuden videon sarja, jossa ovat mukana:

- Positiivisen psykologian moniosaaja, opettaja **Kaisa Vuorinen**. Kaisa puhuu positiivisuudesta, kohtaamisesta ja vuorovaikutuksesta, kannustuksesta ja rohkaisusta sekä sinnikkyydestä.
- Näyttelijä, juontaja ja muusikko **Roope Salminen**. Roope kertoo omia kokemuksiaan haasteiden kohtaamisesta sekä oman asenteen merkityksestä.
- Entinen freestylehiihtäjä **Pekka Hyysalo**. Pekka kertoo videollaan oman tarinansa, jossa korostuu sinnikkyys ja positiivisuus.

Videoiden avulla haluamme haastaa oppilaita sekä koulujen ja sidosryhmien henkilöstöä pohtimaan positiivisuuden, vuorovaikutuksen ja oman käyttäytymisen merkityksen vaikutusta niin koulussa kuin muissakin arjen tilanteissa. Videot on suunnattu yläkouluikäisille ja ne tulevat olemaan kaikkien hyödynnettävissä vuoden 2022 loppuun saakka. Linkit videoihin löydät #paraskoulu-paketista sekä YouTube-kanavalta nimellä P-H sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen.

Pohdittavaksi:

- Miten teidän koulussanne näkyy positiivisuus? Keskusteletteko siitä yhdessä?
- Millaista on teidän koulunne vuorovaikutus? Kannustatteko ja kehutteko toisianne?
- Voisitteko yhdessä sopia yhteisiä käytäntöjä positiivisuuden vahvistamiseksi?

Videot

Tavoite

Kannustaa oppilaita ja opetushenkilöstöä pohtimaan ja käsittelemään yhdessä hyvinvointiin, positiivisuuteen ja vuorovaikutukseen liittyviä teemoja.

Toteutus

Videoita voi käyttää tunneilla, aamunavauksissa tai teemapäivissä aiheen alustukseen, asioiden puheeksioton välineenä.

Mitä tarvitset?

- Aikaa n. 10 minuuttia/video.
- Keskustelua videoiden herättämistä ajatuksista ja ideoista. Keskustelun apuna voi käyttää esim. pariporinoita, erilaisia ryhmätehtäviä tai dialogikeskustelua.

Vinkit!

- Suunnattu yläkouluikäisille. Mieti voitko hyödyntää niitä alakoulujen isompien oppilaiden kanssa?

Omat muistiinpanot

Linkki:

<https://www.youtube.com/channel/UCpFJMp3GFJVL4ZPHHwJfeug/featured>

ETÄKOULU

Kokeiltu alakoulussa

Etätehtävät

Kevään 2020 poikkeustilanne muutti myös projektin suunnitelmia. Teimme kahteen kouluun oppilaille etätehtäviä, joiden teemat liittyivät ruokailuun ja hyvinvointiin. Etätehtävien tarkoitus oli tarjota kouluille valmiita tehtäviä, joiden kautta oppilaat pääsivät vielä etänä työstämään projektin kehittämisteemoja.

MISTÄ JUTELLA RUOKAILUSSA?

Mitä jos ruokapöydissä olisi pieniä kylttejä, joissa olisi kivoja keskustelunaiheita tai kysymyksiä? Niiden innostamana voisi oman pöytäseuran kanssa jutella ruokailun aikana!

Tehtävä:
Keksi viisi ruokailuun sopivaa keskustelun aihetta:
- Mistä sinä haluaisit jutella? Tai mitä haluat kysyä kavereilta?
- Mieti myös, mitkä eivät ole sopivia ruokapöytäkeskustelun aiheita

#PARASKOULU

Adjektiivi luokkakaverille!

Nyt teemme koulutöitä kotona ja emme pääse tapaamaan tuttuja koulukavereita. Mietitään kuitenkin hetki heistä jokaista!

TEHTÄVÄ
Alla on lista positiivisista adjektiiveista. Mieti, mikä näistä adjektiiveista kuvaa mielestäsi sinun luokkakavereitasi ja kirjoita vihkoon luokkakaverisi etunimi + adjektiivi esim. Ville - innokas, Kaisa - auttavainen

ainutlaatuinen	luotettava
ajattelevainen	luova
auttavainen	mahtava
avoin	mielenkiintoinen
avulias	mukava
energinen	puhelas
hauska	rakastettava
huumorintajuinen	rehellinen
hyväsydäminen	reilu
hyvätahtoinen	rohkea
ihana	seikkailunhaluinen
kannustava	sosiaalinen
kekseliäs	söpö
kärsivällinen	taitava
iloinen	turvallinen
innokas	ystävällinen
	älykäs

KOULU

KOULURUOKA - HAASTATTELU

Valitse lähipiiristäsi kaksi henkilöä haastatteluun. Haastateltava voi olla esim. isä tai äiti, isovanhempi, kummitäti tai vaikkapa naapuri. Haastattelun voi tehdä myös puhelimitse.

Vastauksia ei tarvitse kirjoittaa ylös, keskity kuuntelemaan haastateltavaa. Mukavia haastatteluhetkiä!

HAASTATTELUKYSYMYKSET:

- 1) Kuinka kauan on siitä, kun olet viimeksi syönyt kouluruoan?
- 2) Millainen oli sinun koulusi ruokala?
- 3) Millaisia sääntöjä teillä oli kouluruokailussa?
- 4) Mikä oli lempiruokasi koulussa?
- 5) Mistä ruoasta et pitänyt? Miksi?
- 6) Kerro jokin mukava muisto kouluruokailusta

Kiitä haastattelusta!

#paraskoulu

LOPUKSI

Arviointia ja oppeja

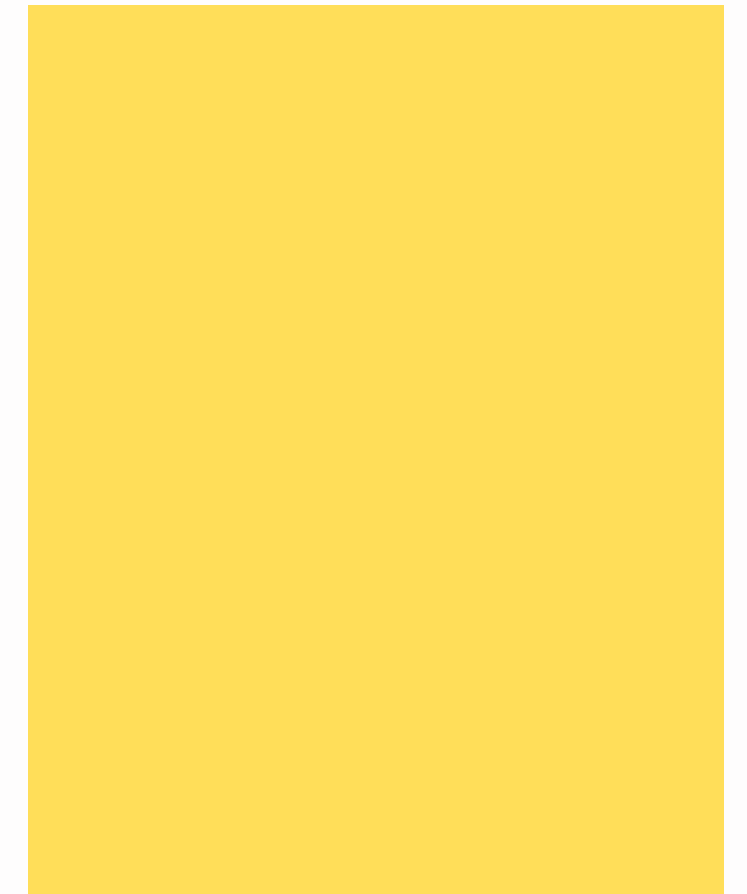
Projektin aikana teimme koko ajan itsearviointia, kyselimme oppilaiden ajatuksia sekä keräsimme koulujen henkilöstöltä ja sidosryhmiltä kyselyiden ja keskustelujen kautta kokemuksia.

Mitä projektista saatiin?

- Koulun kehittämiskohteet ja vahvuudet kirkastuivat. Projektikoordinaattoreiden ulkopuolisten silmin tehtyjä havaintoja ja konsultointia pidettiin arvokkaana.
- Saatiin oppilaiden ajatuksia esiin sekä osallistamiseen uusia toteutuksia, keinoja ja vinkkejä. Kouluilta löytyi intoa ja halua jatkossa vahvistaa oppilaiden osallisuutta!
- Koulut kokivat saaneensa rohkaisua ja toimintatapoja kokeilevaan kehittämiseen: “Kaiken ei tarvitse olla niin vakavaa”
- Saatiin konkreettisia asioita: välitunteihin uusia toimintamalleja ja ideoita, sohvia, ruokailuun uudistuksia sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen tunteja ja koulutusta
- Sidosryhmäverkostojen vahvistamista
- Piristystä ja innostusta, hyvän näkyväksi tekemisen vahvistusta!
- Kehittämistyön haasteet tulivat näkyväksi:
Toteutuuko kehittämisvastuiden aito jakaminen?
Onko kehittämistyötä hidastavaa hierarkisuutta?
Painaako vanhojen toimintatapojen ja huonojen kokemusten “taakka” uuden kehittämistä? Onko koulussa toimivat rakenteet kehittämiselle? Ajankäytön mahdollisuudet?

Haasteeksi koettiin projektin alkuvaihe ja käynnistyminen. Projekti tuli pilottikouluihin nopealla aikataululla ja siksi siihen valmistautuminen, tavoitteiden määrittely ja henkilöstön sitouttaminen oli aluksi vaikeaa ja vei paljon aikaa. Haasteeksi koettiin myös lyhyt projektiaika sekä toisinaan “projektiväsymys”, kun on useita kehittämishankkeita menossa yhtäaikaan.

Tärkeänä koulut pitivät myös projektin aikana saatua vertaistukea sekä hyvien toimintatapojen levittämistä: usein läheltä löytyy vahvuuksia, joita kannattaa jakaa!

LOPUKSI

Huomioita

Työskentelyn ja toimintakulttuurin kehittämisen kautta haluamme vielä nostaa yleisiä huomioita, joita projektivuosi herätteli:

Pohdittavaksi:

- Jaetaanko kouluissa riittävästi aitoa kehittämisvastuuta eri ihmisille/ tiimeille?
- Onko koulussa kehittämiselle rakenteita?
- Tehdäänkö kehittämistyö/ hyvät käytännöt/ vahvuudet näkyväksi? Onko tähän koulussa kanavia/ foorumeita?
- Onko koulun henkilökunnalla foorumeita käydä avointa rakentavaa keskustelua ja saada kaikkien kokemukset ja ideat esiin?
- Voisiko myös opetushenkilöstön ja oppilaiden vuorovaikutusta vahvistaa?
- Lähestytäänkö koulussa asioita, kehittämistä ja oppilaita positiivisen puheen kautta? Voisiko positiivisuutta ja myönteisyyttä vahvistaa?
- Oppilaissa valtava potentiaali! Heiltä kannattaa kysellä sekä antaa mahdollisuuksia ideoida, toteuttaa ja arvioida asioita. Kannattaa lähteä liikkeelle pienistä asioista, joita on helppo käytännössä toteuttaa, näin saadaan oppilaille nopeasti näkyväksi, että he voivat vaikuttaa asioihin!
- Onko koulun sidosryhmiä hyödynnetty? Kaikkea ei tarvitse tehdä itse tai yksin! Voisiko verkostoa vahvistaa?

Jokerit

Vuoden työskentelyn aikana saimme ahaa-elämyksiä, joita kokosimme teille! Oivallukset ovat yksinkertaisia, tärkeitä pieniä havaintoja.

- Opetushenkilöstön kannattaa lähteä mukaan sidosryhmien toteuttamiin päiviin esim. ryhmäytyksiin. Silloin saa olla erilaisessa roolissa, tarkkailla ja tehdä huomioita. Nämä ovat myös tilaisuuksia näyttää itsestä uusi puoli oppilaille, heittäytyä erilaiseen tekemiseen, tuoda erilaista osaamista ja persoonaa esiin. Lisää yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä, luottamusta?
- Oppilaat mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan koulun perinteisiä retki- tai liikuntapäiviä. Kouluilla on usein omia perinteisiä tapahtumia ja retkipäiviä. Näiden suunnitteluun ja toteutukseen kannattaa opettajien lisäksi haastaa oppilaat. Esim. oppilaskunnan hallituksen jäsenet voivat kysellä luokissa, mitä toiveita ja ideoita oppilailla olisi toteutukseen tai palautelaatikkoon voi kerätä ideoita tiettyinä aikoina!
- Kutsu sidosryhmät ja lähiseudun yrittäjiä mukaan koulun tapahtumiin/ teemapäiviin yms. Oppilaiden kanssa voi miettiä, ketä milloinkin kutsutaan! Voit myös haastaa mukaan ja antaa näille toimijoille jonkin roolin päivässä. Lisäaikuiset koulun arjessa ovat tärkeitä.
- Vanhempien osallistaminen ja tiedottaminen, vanhemmilta kannattaa kysellä mahdollisimman paljon heidän toiveitaan ja ajatuksiaan vanhempainilloissa, vanhempainyhdistyksen kokouksissa ja sähköisessä viestinnässä. Avointa tietoa matalalla kynnyksellä.
- Hyvien käytänteiden seinä opehuoneeseen. Monilla on käytössä omien luokkiensa kanssa hyviä menetelmiä tuntien aloitukseen, keskusteluun, pelisääntöihin jne. Mahdollisuus näiden jakamiseen matalalla kynnyksellä hyödyttää kaikkia. Toteutustapa voi olla seinä tai jokin muu.
- Biojäteohjeistukset esimerkiksi tukemaan ruokailun kehittämistä. Kuvalliset ohjeistukset ovat toimivia etenkin pienten oppilaiden luokkiin sekä yhteisiin tiloihin. Valmiita pohjia voit löytää paikallisten jätehuoltokeskusten materiaaleista.

KIITOS

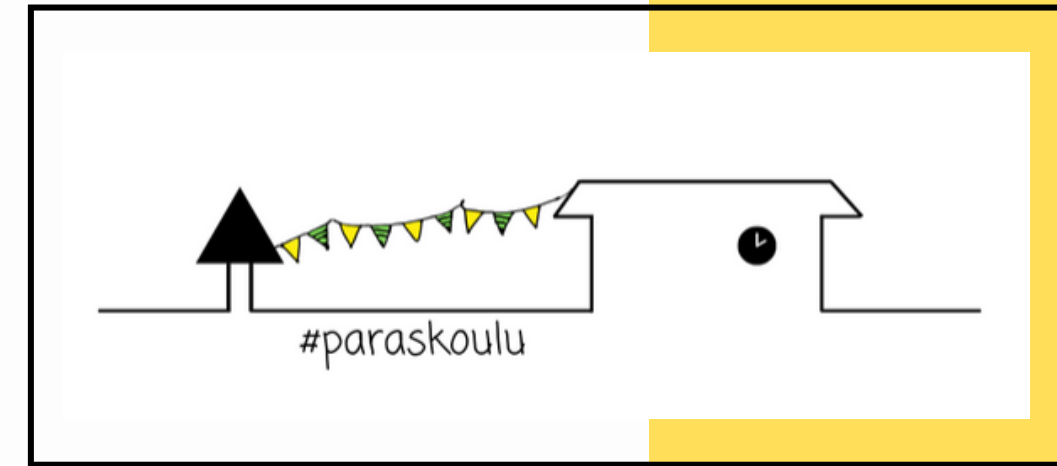
Innolla tehdystä kehittämistyöstä ja kannustuksesta,

Pilottikoulujen oppilaat ja henkilöstö

Koulujen sidosryhmien toimijat

Tiimin kollegat

Kirjoittajat ja koonti:
Pauliina Tuominen, projektikoordinaattori
Terhi Törnroos, projektikoordinaattori

Yhteystiedot:
Päijät-Hämeen sivistyspalveluiden seudullinen kehittäminen
Kehittämispäällikkö Anjariitta Carlson
puh. 050 3985751
sähköposti anjariitta.carlson@lahti.fi